

PREMOGOVNIŠKA
KNJIŽNICA
VELENJE

RUDAR

ČASOPIS PREMOGOVNIKA VELENJE, ŠTEVILKA 2, MAREC 1999, LETO XXXIII

Izdajatelj

Premogovnik Velenje

Ureja uredniški odbor

Božena Steiner, Diana Janežič, Dragica Marinšek, Ivo Hans Avberšek, Aca Poles, Peter Pušnik, Boris Potrč, Jože Kožar.

Glavna urednica

Diana Janežič

Novinarka in lektorica

Dragica Marinšek

Oblikovanje

Ivo Hans Avberšek

Grafična priprava

NAŠ ČAS, d.o.o. Velenje

Tisk

Grafika Bizjak Velenje

Naklada

4000 izvodov

Naslov

RUDAR, Partizanska 78, 3320 Velenje, tel. (063) 853-312 int. 18-15, fax (063) 854-986, E-mail Diana.Janezic@rlv.si

Rudar je vpisan v register časopisov in se po mnenju Ministrstva za informiranje z dne, 14.2.1992, št. 23/67-92 šteje za izdelek iz tarifne številke 3, tč. 13 Tarife prometnega davka, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po 5-odstotni stopnji.

Glasilo Rudar je brezplačno.

Prihodnja številka Rudarja izide konec avgusta. Prispevke zanjo lahko pošljete v uredništvo najpozneje do 15. aprila 1999.

Naslovnica

Prvi znanilci pomladi

foto:

Ivo Hans Avberšek

Strani 4 - 7

Februar in marec sta bila v znamenju obravnave in sprejemov poročila o poslovanju v letu 1998 in načrtovanja dela v letošnjem letu. Poslovno poročilo za lani ugotavlja dobre proizvodne in poslovne rezultate, saj smo zabeležili po šestih letih znova dobiček - 167 milijonov tolarjev. Delovni načrt za letos pa ugotavlja, da je pred nami težko leto.

Stran 8

Letos smo se odločno in konkretno lotili uresničevanja četrtega strateškega cilja - zagotavljanja novih delovnih mest oziroma novih proizvodnih programov. V sklopu izobraževalnega programa za spodbujanje in razvoj notranjega podjetništva je nastalo pet projektov, ki bi lahko bili podlaga za poslovne načrte.

Strani 10, 11

V začetku februarja je odkopna oprema za zeniški premogovnik, za katero je bilo dogovorjeno v okviru donatorske pomoči Slovenije Bosni in Hercegovini, končno krenila proti Bosni. Oprema je bila 17. marca uradno predana vodstvu zeniškega premogovnika, predajo pa je na priložnostni svečanosti ob jami Raspotočje, v kateri naj bi z njo posodobili in povečali odkop premoga, opravil minister za gospodarske dejavnosti Republike Slovenije Metod Dragonja. Dogodek je bil tudi priložnost za ogled poveljne Bosne in Hercegovine.

Strani 14, 15

Izobraževanje postaja del našega vsakdana. Izobraževalno obdobje je v našem podjetju enako šolskemu letu in podobno kot v šolah se v tem času izobraževalne aktivnosti stopnjujejo. Poteka izobraževanje nadzornikov, tečaj poslovne komunikacije v angleškem jeziku, računalniški tečaji, nova skupina notranjih presojevalcev je pridobila komunikacijska znanja, spoznavali smo posebnosti davka na dodano vrednost in se seznanili s projekti v okviru projekta notranjega podjetništva... Izobraževanje je pomembna in dobro organizirana dejavnost v našem podjetju.

Leto 1998 je bilo dobro leto, leto 1999 je izziv z več neznankami

Na februarski in marčevski seji nadzornega sveta Premogovnika Velenje je največji del razprave prisotnih bil namenjen poslovnemu poročilu za leto 1998 ter delovnemu načrtu za leto 1999. Nedvoumna je bila ugotovitev, da je bilo poslovno leto 1998 zelo dobro.

Proizvodnja lignita v višini 4.063.000 ton z doseženo kurilno vrednostjo 9,970 kJ/kg je skupaj z ostalo realizacijo omogočila prihodek 24,097 milijard tolarjev. Ker so odhodki znašali 23,930 milijard tolarjev, je podjetje po šestih letih ponovno poslovalo z dobičkom, tokrat v višini 167,265 milijonov tolarjev. Ob tem je pomembno tudi, da smo v letu 1998 uspešno uresničevali naše štiri osnovne strateške cilje, povezane s proizvodnjo, z zagotavljanjem varnega in humanega delovnega procesa, z odpravljanjem ekoloških posledic rudarjenja in z ustanavljanjem novih delovnih mest.

Prav je, da navedeno trditev argumentiram z nekaterimi značilnimi številkami. Dolžina odkopne fronte je bila 283,1 m in je bila kar za 18,4 odstotka manjša od tiste v letu 1997. Storilnost zaposlenih se je povečala na 4,88 t/zap/dan oziroma za 3,39 odstotka. V celotnem podjetju se je pripetilo 211 nezgod pri delu, v letu poprej jih je bilo 312. Zabeležili nismo niti enega jamskega požara in tudi reševalni četi ni bilo treba posredovati niti enkrat.

V gradbene objekte in predvsem opremo smo investirali 3,465 milijard tolarjev. Ekološka sanacija Šaleške doline in aktivnosti pri odpravljanju rudarskih škod so se odvijali skladno z načrtom. Kljub temu, da smo stalež znižali za 90 delavcev oziroma za 2,5 odstotka, smo nanovo zaposlili 78 delavcev, od tega 40 študentov. Nanovo je bilo ustanovljenih 18 "neenergetskih" delovnih mest, predvsem za delavce ESO Opreme v stečaju.

V letu 1998 je podjetje prejelo certifikat kakovosti ISO 9001, izvedena je bila prva skupščina delničarjev in formiran nadzorni svet. Izplačila plač so potekala redno in skladno z določili kolektivne pogodbe. Podjetje je močno znižalo zadolženost, kapital se je povečal na 55 milijard tolarjev oziroma za 8 odstotkov. Zelo je pomembno, da je lani brez izgube poslovalo tudi vseh šest hčerinskih podjetij.

Dobro leto je bilo leto 1998. V podjetju smo ponovno dokazali, da znamo delati uspešno in da so naši dosežki lahko dobri le, če je proizvodnja dovolj visoka. Doseženi rezultati prav gotovo pomenijo izziv in so na-

potilo, kako je potrebno naše delo organizirati, da bomo uspešni tudi po priključitvi Slovenije k Evropski Uniji.

In kaj nas čaka v letu 1999?

Poslovno politiko podjetja smo začrtali na strateško poslovni konferenci v Fiesi novembra lani. Zaradi štirimesečnega remonta največjega bloka v Termoelektrarni Šoštanj bo možno prodati manj premoga kot v letu 1998. Delovni načrt sloni na proizvodnji premoga 3.800.000 ton pri kurilni vrednosti 9.800 kJ/kg.

V TEŠ bomo na podlagi elektroenergetske bilance, ki jo je 14. januarja 1999 sprejela slovenska vlada, prodali le 3.544.000 ton premoga. Ob prodaji dodatnih 166.000 ton premoga za proizvodnjo toplotne energije in 90.000 ton za ostale namene bo skupna proizvodnja znašala le 3.800.000 ton. Tako načrtovana proizvodnja je kar za 200.000 ton nižja od tiste, ki omogoča uspešno poslovanje podjetje, zato bo kljub nekoliko višji ceni za energetske premog treba izvajati v podjetju številne varčevalne ukrepe.

Stalež delavcev bomo v primerjavi s predhodnim letom znižali za 129, pri čemer bomo nanovo zaposlili največ 20 delavcev. Znižati bo treba materialne stroške pa stroške storitev in rudarskih škod, znižati bo treba tudi število delovnih dni in s tem tudi stroške dela.

Leto 1999 bo težavno leto. Čistilna naprava na bloku 5 je nujna in zelo zahtevna investicija, ki bo omogočila čistejše pridobivanje električne energije v TEŠ, s tem pa tudi dolgoročno boljše perspektivo našemu podjetju. Predvsem zaradi tega se bomo nižanju stroškov in nekaterim nevsakdanjim ukrepom v organizaciji dela morali znati prilagoditi.

Predvidoma v maju bomo nadzornemu svetu Premogovnika Velenje predlagali rebalans letnega delovnega načrta. Popravek delovnega načrta bo treba izdelati predvsem zaradi uvedbe davka na dodano vrednost, ki bo našemu podjetju poslabšal pogoje poslovanja.

Leto 1999 bo prav gotovo pomembno v iskanju idej, kako zagotavljati bodoče razvojne načrte, prepričan pa sem, da bomo tudi tem izzivom znali najti ustrezen in za podjetje optimalen odgovor.

dr. Franc Žerdin, direktor podjetja

167 milijonov tolarjev dobička

Poslovno poročilo za leto 1998 je bilo predstavljeno na 18. redni seji sveta delavcev v četrtek, 18. marca. Komentirali so ga tehnični direktor mag. Marjan Kolenc, direktorica za gospodarsko področje Dragica Kotnik in direktor za kadrovske področje Janko Lukner. Na svoji redni seji 19. marca je poslovno poročilo za leto 1998 obravnaval in potrnil tudi nadzorni svet delniške družbe.

Kot je zapisano v uvodu poročila, je lani naš Premogovnik posloval v skladu s sklepi 1. strateške konference podjetja in skladno s sprejeto elektroenergetsko bilanco za leto 1998.

Omenimo najprej nekaj dobrih proizvodnih rezultatov!

V 237 delovnih dneh je bilo na 283,1 metra odkopne fronte odkopanega 4 milijone 63000 ton premoga. V primerjavi z letom 1997 je bila odkopna fronta za 18,4 odstotka krajša, opravljenih pa je bilo tudi sedem delovnih dni manj kot predlani.

Vsi parametri proizvodnje so bili boljši, kot je bilo načrtovano. Samo učinek Premogovnika je bil - predvsem zaradi večjega staleža, kot je bil predviden - nekoliko manjši. Vsi parametri so tudi boljši kot tisti iz leta 1997. Tako je bil dosežen **odkopni učinek** 93,53 t/dnino, kar je 18,17 odstotka več, kot leta 1997. **Učinek premogovnika** je bil 5,46 t/dnino oziroma 3,21 odstotka večji kot leta 1997. **Storilnost dela** je dosegla 4,88 t/zap/dan, to je 3,39 odstotka več kot leta 1997. 57,87 t/m/dan je podatek za **produktivnost odkopne fronte**, njen presežek glede na leto 1997 pa je 22,97 odstotka.

Prodaja Termoelektrarni Šoštanj je bila uresničena v celoti - nekoliko je bila celo presežena - na komercialnem področju in industrije pa je bila prodaja zmanjšana.

Dosežena toplotna vrednost oddanega premoga je bila 9.929 KJ/kg - 9.897 KJ/kg za energetski premog in 12.071 KJ/kg za komercialni premog - in s tem boljša kot leto prej.

Izjemno dobro uresničeni tudi drugi strateški cilji

Velik napredek je bil dosežen na področju varstva pri delu, izboljševale so se delovne razmere. To se je odražalo tudi v zmanjšanju bolniškega staleža, ki je bil lani še posebej nizek. Zmanjšalo se je tudi število nesreč pri delu, saj je bilo lani nesreč 211, predlani pa 312. Bilo ni nobenega jamskega požara in tudi posredovanje jamske reševalne čete ni bilo potrebno niti enkrat.

Tudi ekološka sanacija Šaleške doline in aktivnosti na področju odpravljanja rudarskih škod so potekale skladno s planom. Skupaj s Termoelektrarno je bila dokončana sanacija poškodovanih stanovanjskih enot in komunalnih naprav na Cankarjevi ulici v Šoštanju. Povprečni lanski stalež v našem podjetju je bil 3.850 zaposlenih in s tem je bil načrtovani stalež 3.837 presežen za 0,34 odstotka. Število zaposlenih je bilo lani zmanjšano za 90 delavcev. Nanovo je bilo formiranih 18 delovnih mest, kar pa je manj od predvidenega števila 20 do 25 novih delovnih mest. Bilo pa je lani zastavljeno delo v projektni šoli z naslovom Notranje podjetništvo v Premogovniku Velenje. Poleg tega je bilo nanovo zaposlenih 78 delavcev, med njimi 40 štipendistov za opravljanje pripravništva in 10 delavcev iz ESO Opreme v stečaju.

Nadalje je naše podjetje lani prejelo certifikat kakovosti ISO 9001. Izvedena je bila 1. skupščina delničarjev, imenovan novi

Primerjava načrtovane in dosežene proizvodnje po odkopih

odkop	proizvodnja ton - načrt	proizvodnja ton - doseženo	odkop. fronta v m - doseženo	obratovalni dnevi
-80/B	1.047.030	1.060.300	78,6	187,42
-70/B	492.000	519.080	40,7	105,33
plošča L2	175.000	140.120	23,2	41,75
+10/C	1.012.680	1.012.600	55,9	124,00
+10/D	406.000	408.420	26,2	59,00
ŠI/5	68.420	68.420	5,5	18,00
B7	578.570	578.350	43,3	116,00
ŠII/5	87.000	95.180	9,8	22,00
Skupaj	3.866.700	3.882.470	283,4	237,00

nadzorni svet in direktor podjetja. Na 1. skupščini delničarjev je bil sprejet sklep o pokritju izgub podjetja v letih od 1992 do 1997.

Strateški cilji so bili torej dobro uresničeni, kar se odraža tudi v poslovanju.

Rezultati poslovanja so bili dobri!

Dosežena **lastna lanska cena** premoga je bila 5,77 DEM/GJ, kar je najnižja cena v zadnjih letih. Ta nizka cena je tako odraz visoke proizvodnje kot tudi nadaljnjega zmanjševanja stroškov v podjetju. Žiro račun podjetja je bil blokiran samo 7 dni, kar je, seveda, zelo malo v primerjavi z 223 dnevi v letu 1997. Izplačila plač so potekala redno in skladno s podjetniško kolektivno pogodbo. V jamsko opremo in objekte je bilo **investiranih** 3 milijarde 465,5 milijona tolarjev lastnih sredstev. Zmanjšana je bila zadolženost podjetja, veliko kreditov je bilo odplačanih, za najete kredite pa ni vpisane nobene hipoteke. **Kapital podjetja** se je v primerjavi z letom 1997 povečal za 8 odstotkov, sredstva podjetja pa za 4,6 odstotka.

Celotni prihodek je bil realiziran v višini 24 milijard 97 milijonov 332 tisoč SIT, kar je 4,7 odstotka več, kot je bilo načrtovano z rebalansom plana za leto 1998 in 5,6 od-

Struktura celotnega prihodka

vir prihodka	v 000 SIT	v %
prodaja premoga	21.801.249	90,5
prodaja proizvodov in storitev	1.390.103	5,8
financiranje	166.245	0,7
izredni prihodki	367.359	1,5
predhodno nefakturirani prihodki	372.376	1,5
skupaj	24.097.332	100,0

Struktura lastništva na dan 31.12.1998

lastniki	% lastništva	št. delnic
delavci in bivši zaposleni (interna razdel., notranji odkup)	3,02	79.816
Slovenski odškodninski sklad	1,11	29.237
Kapitalski sklad pokojniskega in invalidskega zavarovanja	2,64	69.852
PID Kmečka družba	4,30	113.468
Republika Slovenija	88,93	2.348.616

stotka več kot leta 1997. Za 23 milijard 930 milijonov 67 tisoč SIT je bilo **odhodkov**, med njimi so kar 53,4 odstotka dosegli stroški dela. Prvič po osmih letih je bil tako v našem podjetju ustvarjen dobiček, ki znaša 167 milijonov 265 tisoč tolarjev.

Dragica Marinšek

Sami moramo skrbeti za svojo varnost

Iz poročila o stanju varstva pri delu v letu 1998

Varnost je ena od temeljnih človekovih potreb. Vsi potrebujemo občutek varnosti doma, na cesti, med ljudmi, pri delu. In prav slednja varnost - pri delu - je v našem podjetju še posebej pomembna, saj je delo rudarjev samo po sebi, glede na razmere pod zemljo in težavnost dela, nevarno. Služba za varstvo pri delu je kot vsako leto tudi letos izdelala poročilo o stanju varstva pri delu v letu 1998. To poročilo je tudi sestavni del poslovnega poročila.

Število nezgod pri delu, zaradi katerih so delavci v bolniškem staležu, je v našem podjetju vsako leto manjše in tako je bilo tudi lani. Lani se je pri delu tako poškodovalo **211** delavcev. Ta številka ni velika, še manjša pa je, če jo primerjamo z letom 1997, ko se je poškodovalo 317 delavcev. Število nezgod je upadlo v vseh obratih, razveseljivo pa je, da najbolj na jamskih deloviščih, kjer je sicer največ nezgod. Na jamskih deloviščih se je sicer lani poškodovalo 178 delavcev ali 84 odstotkov vseh. Tretjina ponesrečenih delavcev v jami se je poškodovala na odkopih, skoraj polovici

vseh poškodb pa so botrovali leteči delci ali predmeti. Še vedno so na prvem mestu poškodb prsti rok, za njimi pa poškodbe stopal.

Zanimivi so podatki, kdaj se zgodi največ nesreč pri delu. Po delovnem stažu delavcem, ki imajo med 15 in 25 let delovne dobe - kar 178 jih je bilo lani. Glede na delovno uro so nezgode porazdeljene precej enakomerno, največ pa jih je bilo 3. delovno uro in v prvi izmeni, ki je, seveda, po številu delavcev najmočnejša. Tudi nezgode po mesecih so razporejene dokaj enakomerno, izstopajo pa zimski meseci.

Število nesreč po jamah, področjih in objektih

lokacija	štev. nesreč 1998	štev. nesreč 1997
Jama Preloge	111	153
Jama Pesje	42	61
Jama Škale	25	48
Klasirnica	8	9
zunanj objekti	22	28
službena pot, delo izven podjetja	3	13
skupaj	211	312

Primerjalna tabela o nesrečah pri delu

splošni podatki	1998	1997	% 98/97
povprečno štev. zaposlenih	3.853	3.952	97,49
štev. opravljenih ur	5.896.720	6.145.664	95,94
štev. izgubl. dnin - nesreče v letu	4.918	8.676	-
štev. izgubl. dnin - nesreče v letu- recidiva	349	-	-
štev. nesreč z bolniškim izostankom	211	312	66,56
štev. izgubl. dnin na 1 nesrečo	25	27	92,59
število nesreč na 1000 zaposlenih	55	80	68,75

Zanimivo je, da je bilo prejšnja leta več nezgod ob ponedeljkih, zdaj pa jih je več sredi tedna. Med vsemi se je zgodila ena težja nesreča, 16 delavcev pa se je poškodovalo zaradi kršenja varnostnih predpisov in primeri so bili obravnavani pred disciplinsko komisijo.

Zaradi omenjenih 211 nezgod je bilo lani izgubljenih **5.267 dnin**, kar je skoraj 40 odstotkov manj kot leta 1997. Spodbudno je, da se je zmanjšalo tudi število izgubljenih dnin na eno nesrečo, in sicer za 7,4 odstotka ali s 27 na **25 izgubljenih dnin na nezgodo**.

Vsako leto služba za varstvo pri delu napoti delavce na sistematične zdravniške preglede. Lani je bilo tako pregledanih 3.188 delavcev in pri največ delavcih so bila ugo-

tovljena obolenja **sluha in vida**, kar je podobno podatkom iz prejšnjih let. Invalidnost I. kategorije je bila priznana 5 delavcem, II. kategorije 2 delavcema in III. kategorije 40 delavcem. Podobno kot leto poprej je bilo tudi ugotovljeno, da je 84 odstotkov pregledanih delavcev zdravih.

Da bi bil ta odstotek vsako leto večji in da bi bilo število nezgod še manjše, lahko največ storimo, seveda, sami. V prvi vrsti moramo vsi delavci spoštovati predpisana navodila, pravilnike in službene naloge in za svojo varnost pri delu skrbeti sami. Služba za varstvo pri delu bo tudi letos z rednimi obhodi delovišč kontrolirala izvajanje del v skladu s projekti, navodili in zakonskimi zahtevami ter ustrezno ukrepala v primeru kršitev.

Ocena, da je bilo lani precej manj nesreč, kot leto poprej, nas lahko zadovolji, prav tako trend vsakoletnega upadanja nesreč. Vendar je vsaka nesreča le vrh ledene gore nepravilnosti, do katerih v večini primerov sploh ne bi smelo priti, če bi pravočasno odkrivali vzroke nevarnih pojavov in jih sproti odpravljali. Z razvojem tehnologije in vedno večjimi zahtevami do odkopnih delovišč se odpirajo novi problemi varstva pri delu, predvsem glede prekomernega prašenja in ekshalacije zdravju škodljivih plinov.

Zato se bodo v podjetju nadaljevale aktivnosti pri projektiranju procesov, analizi nevarnosti ter skrbi za nabavo in uporabo kvalitetnih sredstev in opreme osebnega varstva ter varnostnih naprav, se zaključuje poročilo službe za varstvo pri delu za leto 1998.

In za konec misel: nihče nas ne more varovati tako, kot se lahko varujemo sami. Torej tudi letos: varno delo je najprej v naših rokah.

Diana Janežič

PROIZVODNJA FEBRUAR 1999

OBRAT	PROIZVODNJA			+ VIŠEK	- PRIMANJ.	ODSTOTEK		DOSEŽEN POVPREČEK
	osn. nač.	mes. nač.	doseženo	na osn. nač.	na mes. nač.	na osn. nač.	na mes. nač.	
PRELOGE	82.500	95.000	76.520	-5.980	-18.480	92,75	80,55	4.027
PESJE	121.100	142.500	124.680	3.580	-17.820	102,96	87,49	6.562
ŠKALE	85.900	104.500	87.950	2.050	-16.550	102,39	84,16	4.629
PRIPRAVE	15.200	19.000	15.550	350	-3.450	102,30	81,84	818
PREMOGOVNIK	304.700	361.000	304.700	0	-56.300	100,00	84,40	16.037

Najmanj premoga v zadnjih 25. letih

Delovni načrt za leto 1999

Nadzorni svet Premogovnika Velenje je na svoji seji 19. februarja sprejel delovni načrt družbe za leto 1999. Poslovna politika podjetja za letos je bila zasnovana na strateško-poslovni konferenci novembra lani ter dopolnjena na osnovi količinske energetske bilance Slovenije in plana poslovanja elektroenergetskega sistema, ki ju je vlada Republike Slovenije sprejela 14. januarja letos.

Tudi letos bo naše delo temeljilo na uresničevanju štirih **strateških ciljev**: zagotavljanju proizvodnje lignita, ki bo omogočala tehnično in ekonomsko optimalno poslovanje v Premogovniku Velenje ter v Termoelektrarni Šoštanj, omogočanju kar največje stopnje varnosti in humanosti pri opravljanju delovnega procesa, sprotnem in učinkovitem reševanju ekoloških problemov, ki so in še vedno nastajajo kot posledica energetske dejavnosti v občinah Velenje in Šoštanj ter zagotavljanju novih delovnih mest.

Pri izdelavi letnega delovnega načrta pa smo v podjetju izhajali tudi iz teh **pomembnih usmeritev**:

1. Prodaja premoga Termoelektrarni Šoštanj bo letos omejena zaradi izgradnje čistilnih naprav na bloku 5, zato bo pridobljenega manj premoga kot v letu 1998, in sicer **3.800.000 ton**. Od tega naj bi v TEŠ za proizvodnjo električne energije prodali 3.544.000 ton premoga in 166.000 ton za proizvodnjo toplotne energije ter okoli 90.000 ton komercialnega premoga. Cena energetskega premoga je 591,63 SIT/GJ, premoga za toplotno energijo pa 458,75 SIT/GJ.
2. Dolžina **odkopne fronte** se bo gibala okoli **265 metrov**, pridobivanje premoga pa bo potekalo na odkopih v južnem krilu jame Preloge (etaža k.-65/E, etaža k.-80/C), v severnem krilu jame Preloge (etaža k.-70/B, etaža k.-85/A, L2), jami Pesje (etaža k.+10/D, etaža k.-5/B) in jami Škale (plošča Š II/5, Š II/4, etaža k.+70/SR).
3. Tudi letos bomo zmanjševali število zaposlenih v podjetju, in sicer na načine, kot smo ga dosedaj. Do konca leta naj bi se stalež znižal na **3.668 delavcev**, na novo pa naj bi v drugi polovici leta zaposlili 20 pripravnikov.
4. V letu 1999 naj bi delali **236 dni**.

5. **Materialni stroški** bodo letos v primerjavi z lani zmanjšani za okoli 2 odstotka. Strošek amortizacije bo ostal na lanskem nivoju. Del prihodka naj bi tudi letos ustvarili z **eksterno realizacijo**, ki jo bo vodstvo še spodbujalo.

6. Pripravljen je osnutek **dolgoročne pogodbe** o prodaji premoga TEŠ in vodstvo podjetja si bo prizadevalo doseči njeno veljavno potrditev.

7. Letos naj bi opravili večino aktivnosti za pridobitev **certifikatov** ISO 14001 (varovanje okolja) in BS 8800 (varnost pri delu).

8. Načrtovani so: **prihodek** 23.667,6 milijonov SIT, **odhodki** 23.663,7 milijonov SIT in **dobiček** 3,9 milijona SIT. Poslovni rezultat bo v prvi vrsti odraz višine proizvodnje in realizirane cene za GJ kurilne vrednosti premoga. Vlada je za leto odobrila višjo ceno našega premoga od lanske zaradi manjše količine premoga, določila pa je tudi vrednost nemške marke s 1. januarjem 1999.

9. V delovnem načrtu niso upoštevani osnovni vplivi **davka na dodano vrednost**, zato vodstvo načrtuje izdelavo **rebalansa** načrta takoj, ko bodo v sistemu elektrogospodarstva in premogovništva določeni potrebni vhodni podatki.

V obsežnem dokumentu - delovnem načrtu - so podrobno obdelana posamezna področja dela. Posebej je natančno razdelan načrt **investicijskih vlaganj**, za katera bodo letos namenjene 4 milijarde tolarjev, vložene pa bodo v jamske gradbene objekte, zunanje gradbene objekte, opremo za odkope, za pripravna delovišča, zapolnjevanje in utrjevanje, prezračevanje, transport materiala, infrastrukturno podporo, transport in klasiranje ter računalniško opremo.

Načrt izkopa premoga po jamah

jama	ton na leto	ton na dan
Preloge	1.185.300	5.022
Pesje	1.622.800	6.876
Škale	803.100	3.403
priprave	188.800	800
skupaj	3.800.000	16.102

Načrtovana oddaja premoga

Odjemalec	Tone
TEŠ	3.710.000
- za proizvodnjo električne energije	3.544.000
- za proizvodnjo toplotne energije	166.000
komerciala	40.000
ostalo	50.000
skupaj	3.800.000

V Premogovniku Velenje se lotevamo novih proizvodnih programov

Ideje za razvojno strategijo

Z namenom uresničevanja četrtega strateškega cilja našega podjetja - zagotavljanja novih delovnih mest oziroma novih proizvodnih programov - smo se lotili izobraževalnega programa za spodbujanje in razvoj notranjega podjetništva. Program je pripravil izobraževalni center CISEF pri Ekonomski fakulteti v Ljubljani, programski vodja pa je prof. dr. Bogomir Kovač.

Sestavili smo pet kreativnih skupin, ki so se lotile oblikovanja poslovnih idej oziroma poslovnih zamisli. Te naj bi služile dolgoročni razvojni viziji podjetja z novimi proizvodnimi programi, ki naj ne bi bili primarno vezani na osnovno dejavnost Premogovnika - pridobivanje premoga. Predstavljene poslovne ideje so vezane na različne dejavnosti, ki jih v podjetju za lastne potrebe izvajamo že sedaj, zaradi znanja, opreme in izkušenj, ki jih imamo pri tem, ter zaradi tržne zanimivosti posamezne dejavnosti tudi za zunanje uporabnike, pa bi lahko postale samostojni, tržno uspešni proizvodni programi.

V petek, 12. marca, so vodje skupin svoje idejne projekte predstavili širšemu vodstvu podjetja na tako imenovani verifikacijski konferenci. Njen namen je bil poleg predstavitve vsebin in ciljev projektov tudi soočenje strokovnih mnenj o posamezni ideji, o odobritvi te ideje za nadaljnjo analizo in v končni fazi odločitvi za njeno realizacijo. Tako je podjetniška skupina za rudarsko gradbeno dejavnost, ki jo vodi mag. Andrej Blažič, predstavila projekt "Rudarska gradbena dejavnost". Aleš Dremel vodi podjetniško skupino za gradbeno

dejavnost, predstavili pa so projekt "Betonarna in izdelki iz betonskih mešanic". Podjetniška skupina za turistično dejavnost, vodi jo Peter Pušnik, je pripravila projekt "Izgradnja igrišča za golf". Franci Lenart je kot vodja podjetniške skupine za ekološko dejavnost predstavil projekt "Gospodarjenje z odpadki". Bojan Stropnik je vodja podjetniške skupine za poslovno-sistemsko dejavnost, predstavil pa je projekt "Poslovno-sistemska dejavnost".

Na verifikacijski konferenci je vodja izobraževanja dr. Kovač pristop k oblikovanju projektov ocenil kot tehnično in vsebinsko zelo dober, zadovoljen pa je bil tudi s predstavitvijo projektov. Zadovoljstvo s tem je izrazil tudi direktor Premogovnika dr. Franc Žerdin.

Nekaj dni po verifikacijski konferenci pa je vodstvo podjetja vse projekte še enkrat pregledalo in določilo prioriteto nadaljnje obdelovanja idej. Kot je povedal dr. Žerdin, se je odločilo za realizacijo projekta "Gospodarjenje z odpadki": "Ta projekt bo treba analitično, ekonomsko in marketinško še obdelati. Z njim bomo izdelali tudi metodologijo obdelave projektov, ki nam bo služila kot vzorčni primer za nadaljnje programe. Sklenili smo tudi, da mora skupina za poslovno-sistemsko dejavnost delovati naprej neprekinjeno, saj je njena dejavnost neposredno povezana z realizacijo našega četrtega strateškega cilja ter z vsemi drugimi predstavljenimi projekti.

Projekta "rudarska gradbena dejavnost" in "betonarna in izdelki iz betonskih mešanic" nakazujeta problematiko in možnosti razvoja na teh dveh področjih. Opredelili smo se, da je treba oba programa vključiti v dejavnost bodočega hčerinskega podjetja HTZ in jih v tem smislu še dopolniti. Projekt "izgradnja igrišča za golf" je ostal nedorečen, ker je pred njegovo morebitno realizacijo treba ugotoviti interese GOST-a, privatnega sektorja in še koga izven našega podjetja."

Diana Janežič

Med predstavitvijo projektov

Odločila bo država

Šoštanjčani zahtevajo spremembo meja pridobivalnega območja Premogovnika

Ce bi pridobivalno območje Premogovnika preprosto razdelili na velenjski in šoštanjski del, je pod slednjim blizu 60 milijonov ton premoga, ki naj bi prišle na vrsto za odkopavanje po letu 2020. Priprave na to pa bi se, seveda, morale začeti že sedaj.

Pri tem so mišljeni predvsem odkupi zemljišč nad bodočo jamo - gre za severozahodni del Šoštanja, Metleče, del Topolšice, Florjana in Lajš. Toda Šoštanjčani so že leta 1996 začeli z aktivnostmi za spremembo dolgoročnih in srednjeročnih prostorskih sestavin planskih aktov za območje občine Šoštanj, da bi se Šoštanj lahko razvijal in ki bi posledično pomenili spremembo meja pridobivalnega območja Premogovnika in odpoved zalagam premoga pod tem območjem.

“Občina Šoštanj je skupaj z ministrstvom za okolje in prostor razpisala pridobivanje idejnih urbanističnih zasnov ureditvenega območja Šoštanj. Pri ocenjevanju in izboru teh zasnov smo v komisiji sodelovali tudi predstavniki Premogovnika,” je povedal Marjan Tamše, svetovalec direktorja Premogovnika Velenje. “Hkrati je občina Šoštanj v sodelovanju z velenjskim Zavodom za urbanizem vložila prošnjo na Urad za prostorsko planiranje Republike Slovenije za spremembo prostorskih dokumentov. Ker te spremembe zadevajo spremembo meja pridobivalnega območja Premogovnika, so nas s tem seznanili in nas zaprosili za mnenje. V njem smo zapisali, da občina Šoštanj lahko predlaga pristojnim državnim organom spremembo prostorskega načrta, vendar pa spreminjanje meja pridobivalnega prostora spada v pristojnost države in je opredeljeno z Zakonom o rudarstvu. Zato Premogovnik o tem ne odloča, je pa pripravljen nuditi vse potrebne strokovne podlage za lažje odločanje o spremembah ter sodelovati v vseh postopkih, ki zadevajo to problematiko,” je pojasnil Marjan Tamše.

Odloča torej država, ki je lastnik rudnih bogastev, vendar se ta po mnenju naših strokovnjakov in predstavnikov Direkcije za rudna bogastva brez sprejetih dolgoročnih načrtov v energetiki energetskim rezervam v Šaleški dolini ne bo kar tako odrekla. S tem stališčem je Marjan Tamše kot predstavnik našega podjetja nastopil tudi na usklajevalnem sestanku 4. februarja v Vili Široko. Sestanek je organiziral Urad republike Slovenije za prostorsko planiranje, na njem pa so poleg predstavnikov Urada in našega podjetja sodelovali še župan občine Šoštanj, predstavniki Direkcije za rudna bogastva, Geološkega zavoda Lju-

bljana, Termoelektrarne Šoštanj in Zavoda za urbanizem Velenje.

Najpomembnejši sklep tega sestanka je bil, naj občina Šoštanj, če vztraja pri zahtevi za spremembo pridobivalnega območja, to zahtevo naslovi na Ministrstvo za gospodarske dejavnosti, ki je za odločanje o tem pristojno. Kot je pokazalo zasedanje mestnega sveta občine Šoštanj v naslednjih dneh, Šoštanjčani pri tem vztrajajo. Toda kot pravi Marjan Tamše: “Dokler država ne bo imela sprejetih in potrjenih dolgoročnih usmeritev energetskega razvoja, se ta zadeva ne more razrešiti. Kot za razvoj Šoštanja je tudi za naše podjetje takšno stanje negotovo, saj bi v Premogovniku morali danes vedeti, kakšna je prihodnost odpiranja jame Šoštanj, sedaj začeti s pripravami na odkopavanje v njej, z odkupi zemljišč in nepremičnin ter v stroške sedanje proizvodnje vkalkulirati stroške “rudarskih škod”, ki naj bi nastali šele čez 20 let. Če sedaj vse pustimo in država čez 15 ali 20 let ugotovi, da ta premog potrebuje, pa se bo vprašala, ali ni njegova cena previsoka.”

In kot je za konec dejal Marjan Tamše, so omenjene zahteve občine Šoštanj do države pravzaprav dobrodošle. Saj Premogovnik Velenje in Termoelektrarna Šoštanj že nekaj let neuspešno pritiskata na državo, da bi parlament sprejel Nacionalni energetski program. Zato bo vsekakor tako dolgo, dokler ne bo znana dolgoročna “usoda” šaleškega energetskega bazena, težko uskladiti interese države, lokalne skupnosti in energetskega gospodarstva. Prav te tri strani pa so življenjsko odvisne od te odločitve, ki bi morala biti sprejeta čimprej.

Diana Janežič

Donatorska pomoč zeniškemu premogovniku

V Zenici prevzeli opremo

V začetku februarja je odkopna oprema za zeniški premogovnik, za katero je bilo dogovorjeno v okviru donatorske pomoči Slovenije Bosni in Hercegovini, končno krenila proti Bosni. Naložena je bila v 24 vagonov, da so skoraj 700 ton opreme pripravili za ponovno delovanje in transport pa so veliko dela opravili v elektro-strojnem sektorju podjetja.

Direktor zeniškega premogovnika (levo), minister Dragonja, dr. Franc Žerdin in drugi gostje med ogledom odkopne opreme.

Zdenko Lah, ki vodi ta sektor, je povedal, da so vso opremo remontirali in pregledali, tako da je pripravljena za delovanje. In kaj zajema oprema za en odkop? "To je hidravlično podporje ESO, licenca Dowty, z okoli 50 sekcijami, dva težka odkopna transporterja, kombajn in smerni verižni

transporter z ustreznim drobilnikom. K tej strojni opremi spada še nekaj elektro opreme, to so predvsem kompaktne postaje za stikalne manevre in pogone transporterjev in kombajn, ter nekaj logistične opreme, to so komunikacijske govornilne naprave in nekaj drugih inštalacij."

Dobrodošla pomoč in sodelovanje

Vsa ta oprema, vredna je 2,6 milijona dolarjev, je bila 17. marca uradno predana vodstvu zeniškega premogovnika, predajo pa je na priložnostni svečanosti ob jami Raspotočje, v kateri naj bi z njo posodobili in povečali odkop premoga, opravil minister za gospodarske dejavnosti Republike Slovenije Metod Dragonja. V slovenski delegaciji so bili še veleposlanik v BiH Drago Mirošič, predstavniki slovenskega Ministrstva za ekonomske odnose in razvoj, iz našega podjetja pa direktor dr. Franc Žerdin in vodja elektro-strojne službe Stanko Zagoršek. Predaji so prisostovali tudi visoki predstavniki bosanskih ministrstev in vlade Zeničko-dobojskega kantona ter federacije Bosne in Hercegovine.

Minister Dragonja je v svojem nagovoru poudaril oživitvev strokovnega sodelovanja med obema premogovnikoma ter poslovnih vezi med Slovenijo in BiH za obnovo gospodarstva te države po vojni. S tem na-

Kdaj se bodo ljudje vrnili v uničene hiše in s čim bodo začeli obnovo?

menom so se po slovesnosti visoki predstavniki gospodarstva obeh držav pogovarjali o novih projektih pomoči slovenske vlade BiH, predvsem na področju avtomobilske industrije ter železarstva. Zeničani so se pri tem posebej zavzeli za tesnejšo gospodarsko povezavo s svojim kantonom in Velenjem, v tej povezavi pa vidi svojo priložnost tudi Gorenje.

O nadaljnjem sodelovanju med velenjskim in zeniškim premogovnikom pa sta se posebej dogovarjali vodstvi obeh podjetij. Dr. Žerdin je predstavil projekt rudarskega tehničnega sodelovanja, v okviru katerega bi poleg že izročene opreme izvedli še izobraževanje moštva za delo na širokem čelu, pripravili projekt začetka odkopavanja v zeniškem rudniku, izvedli remont dodatne opreme, vezane na omenjeni odkop, sodelovali pa bi lahko še pri dobavi rezervnih delov, reševalne opreme, projektiranju, svetovanju glede varnosti in preprečevanju požarov v jami, vpeljevanju odkopne opreme ter izdelavi zaščitnih sredstev za zeniške rudarje.

Zeničani so pokazali veliko zanimanja za to sodelovanje. Vsa ta pomoč bi še vedno sodila v sklop donatorske pomoči Slovenije BiH, zato bodo o tem tekli pogovori tudi s predstavniki slovenskega Ministrstva za gospodarske dejavnosti.

Vsakdo vleče voz v svojo smer

Obisk v Zenici ob predaji naše odkopne opreme smo predstavniki našega podjetja - ob dr. Francu Žerdinu in Stanku Zagoršku še avtorica tega zapisa - izkoristili še za ogled povojne Bosne in Hercegovine.

Ta ogled, več ali manj le skozi okno avtomobila, nas je navdal s precejšnjo žalostjo. Veliko porušenih in požganih hiš v na pol praznih vaseh ob poti, številna pokopališča, poškodovana cestna infrastruktura, predvsem pa še vedno močno poškodovano Sarajevo, so samo najmočnejši vtisi, ki so dokazovali, da je bila tej državi med vojno storjena velika škoda.

Ta ni zgolj materialna in to bo še najlažje popraviti. Z njo so marsikje že začeli ob pomoči različnih evropskih in drugih organizacij. Težje bo popraviti škodo, ki so jo utrpeli ljudje in država kot organizacija.

V pogovorih z Zeničani, ki so nas prijazno in zelo gostoljubno sprejeli, smo spoznali, da bo vzpostavljanje nove Bosne in Hercegovine kot države dolgotrajen in zapleten proces. Trije veliki narodi: Bošnjaki, Srbi in Hrvati ter pripadniki več manjših - sestava je pravzaprav enaka kot pred vojno, le razmerja med njimi in koncentracija pripadnikov enega naroda na določenem teritoriju so se spremenili - se namreč borijo za postavitev organov oblasti.

Interesov je veliko in so si marsikdaj povsem nasprotni. Ljudje ta boj spremljajo z mešanimi občutki in razočarani ter prepričani, da življenje še dolgo ne bo teklo "normalno".

A življenje teče svojo vsakdanjo pot naprej

400.000 ljudi je še vedno beguncev, mnogi se na svoje domove ne morejo ali ne želijo vrniti. Družine so razbite, močno okrnjene. Veliko je invalidov vojne. Mnogi so ranjeni v dušah. Delovnih mest je malo, saj so škodo utrpela tudi podjetja, mnoga ne delujejo več ali v manjšem obsegu. Ljudje pa skušajo živeti normalno. Otroci so se vrnili v šole, v trgovinah se trudijo napolniti police, ljudje hitijo po ulicah, posedajo v kavarnah, kmetje spet obdelujejo polja, pasejo ovce, država išče stike s tujino in si želi prebroditi krizo. Težko pa bo gospodarsko, politično in družbeno krizo prebroditi v eni generaciji.

Vse pa je v ljudeh. Ali tako, kot je na slovesni predaji naše opreme ob jašku Raspočje dejal minister Metod Dragonja: "Vlade in politiki lahko poskrbijo za okvire političnega in gospodarskega sodelovanja med državami, za denar in druge pogoje. Pravi rezultati pa se pokažejo v konkretnih projektih, za katerimi stojijo strokovnjaki različnih strok. Tak primer je tudi ta največja donacija Slovenije BiH v lanskem letu, ki daje upanje za nadaljnje sodelovanje ne le med rudarji in prebivalci Zenice, temveč tudi za gospodarsko obnovo BiH."

Diana Janežič

Številna pokopališča - na sliki eno od njih nad Sarajevom - so žalostni pomniki človeške norosti.

*Delo Direkcije za rudna bogastva
v letu 1998*

Sogovornik pri vodenju rudarske politike

Direktor Direkcije za rudna bogastva dr. Boris Salobir je 26. februarja v Vili Široko v Šoštanju predstavnikom energetskih in premogovniških podjetij, inštitutov in Univerze v Ljubljani predstavil delo direkcije v letu 1998. Direkcija je bila ustanovljena jeseni leta 1996 in deluje v sklopu Ministrstva za gospodarske dejavnosti Republike Slovenije. Za potrebe tega ministrstva opravlja strokovne naloge s področja rudarstva in gospodarjenja z rudnimi bogastvi Republike Slovenije ter tudi nekatere naloge s področja energetike.

Dr. Boris Salobir
uspešno vodi direkcijo.

Kot lahko razberemo iz poročila o delu direkcije, je bilo lani največ strokovnega dela direkcije namenjenega pripravi predloga novega Zakona o rudarstvu, ki je že postal prvo branje v državnem zboru in je pripravljen za drugo branje, ter reševanju težav za podeljevanje koncesij pri pridobivanju rudnin.

Od začetnih korakov v letu 1996 se je delo direkcije delno že izoblikovalo, saj rudarska stroka nanjo naslavlja vse več vprašanj in problemov, ki so večinoma koncesijske narave, v povezavi s širjenjem pridobivalnega prostora, izkoriščanjem rudnin, pridobivanjem dovoljenj, pri čemer opravlja direkcija koordinativno in svetovalno vlogo. Tako se je direkcija posvetila preoblikovanju Inštituta za geologijo in geofiziko (IGGG) v Geološki zavod Slovenije (GeoZS), ki je postal pomembna tovrstna ustanova, sodelovala v nadzornem svetu podjetja IRGO in v znanstvenem svetu podjetja ERICO.

Veliko dela je bilo vložena v sodelovanje v Skupini 14 - energetika, ki je pripravljala gradivo za usklajevanje naše rudarske in energetske zakonodaje v Bruslju, v pripravo 4. mednarodnega posvetovanja o gradnji predorov in podzemnih objektov septembra lani v Ljubljani ter v pripravo strokovnega gradiva za odločitev o izgradnji TET3.

Lani so bile dokončane tri obsežne strokovne naloge za potrebe rudarske stroke, ki so se začele že v letu 1997, razpis v letu 1998 pa je odprl kar 11 novih strokovnih nalog, ki so večinoma še v delu. Posebno pozornost so namenili formiranju rudarske baze podatkov, za katero so pričeli načrtno zbiranje vseh možnih podatkov z vprašalniki, strokovnimi nalogami in informacijskim sistemom. Izdelane so bile analize podatkov za površinsko rudarstvo ter pri-

pravljene karte energetskih in kovinskih mineralnih surovin v Sloveniji.

V direkciji opažajo povečanje neposrednega sodelovanja z rudarsko proizvodnjo in strokovnimi inštitucijami, tako doma kot v tujini, ter večjo podporo strokovnim srečanjem in Slovenski znanstveni fundaciji za študij geotehnologije.

Analiza dela direkcije kaže na dvainpolkratno rast opravljenega dela v primerjavi z letom 1997, težave s pomanjkanjem kadra in opreme postopoma odpravljajo, več je proračunskih sredstev, namenjenih za delovanje direkcije. Okrepili so se stiki z javnostjo, kar tudi potrjuje vse večje zanimanje za delo direkcije ter tudi vse več možnosti reševanja strokovnih težav na državni in lokalni ravni.

Direkcija s svojo prisotnostjo in delovanjem med rudarsko stroko, drugimi strokovnjaki in podjetji že predstavlja pomemben člen sodelovanja in sogovornika pri urejanju, oblikovanju in vodenju rudarske politike v državi, pri tem pa želi to vlogo še povečati in utrditi.

S temi trditvami v letnem poročilu so se strinjali tudi razpravljalci na predstavitvi dela direkcije. Zato so poudarili, da mora direkcija nadaljevati začrtano strokovno delo, čimprej pripeljati Zakon o rudarstvu do sprejetja in takoj začeti z aktivnostmi za izdelavo podzakonskih aktov ter preprečiti odlivanje sredstev, ki bodo pridobljena iz koncesij tako, da bo njihov skrbnik direkcija. Svojo vlogo naj bi v bodoče direkcija odigrala tudi kot posrednik med rudarsko stroko in parlamentom ter poskušala doseči prehodno obdobje pri prilagajanju zakonodaji Evropske unije za premogovništvo in energetiko. /dj/

Dobra zavarovalna polica

2. kongres SPESS

V petek, 12. marca, je imel sindikat pridobivanja energetskih surovin Slovenije SPESS v prostorih Restavracije Klub svoj 2. kongres. Na njem so pregledali delo SPESS v minulih štirih letih, sprejeli programske usmeritve za delo SPESS v mandatnem obdobju 1999 - 2003 in izvolili novo vodstvo SPESS. Tako so bili domala soglasno ponovno izvoljeni: za predsednika SPESS Franc Druks, za podpredsednika SPESS Jože Kožar in za generalnega sekretarja SPESS Bojan Ograjenšek, v nadzorni odbor pa Janez Gorjanc, Sonja Kugonič, Marjan Marjanovič, Branko Smagaj in Janez Zelcer.

V preteklih štirih letih so delo SPESS vodile predvsem tri temeljne strateške usmeritve: uveljavljanje kolektivnih pogodb, zagotavljanje socialne varnosti in krepitev vloge ter položaja SPESS.

In kako so zadovoljni s svojim delovanjem?

Lahko so zadovoljni, saj so uspeli podpisati panožno in podjetniško kolektivno pogodbo, s katerima so ohranili vse prejšnje pravice delavcev, nekatere pa so tudi razširili in, kar je še več, vse te pravice so bile tudi uresničene. Pri zagotavljanju socialne varnosti, ki zajema plačno politiko, varnost zaposlitve, obvladovanje invalidske problematike, varnost pri delu, socialne pomoči članom in sindikalne sklade, so opravili veliko aktivnosti.

Zavzemali so se za mehke variante zniževanja stalaža, za primerne plače, za humano reševanje invalidske problematike, za večjo varnost pri delu in humanizacijo dela, za čimbolj racionalno uporabo in naložbo sindikalnih sredstev. Pri slednjem so se odločili za naložbo v nepremičnine, in sicer v takšne, ki lahko vsakodnevno koristijo članom sindikata pri njihovi skrbi za zdravje. Tako ima sindikat za približno 50 milijonov tolarjev kapitala, naloženega v počitniških apartmajih.

Poleg naštetih rezultatov dela SPESS so dokaz za pravilnost odločitve ob osamosvojitvi pred štirimi leti tudi več kot 85-odstotno članstvo zaposlenih v Premogovniku Velenje, dejstvo, da je to edini sindikat v podjetju, in tudi zanimanje drugih sindikatov za povezovanje z njim.

Kot so zapisali med svoje programske usmeritve, se bodo tudi v prihodnje zavzemali za primerno plačno politiko in pravice, ki izhajajo iz dela, spremljali zagotavljanje socialne varnosti zaposlenih, posvečali skrb informiranju, sodelovali bodo z drugimi sindikati in poskrbeli tudi za mednarodno sindikalno sodelovanje, še naprej pa si bodo prizadevali tudi za kadrovske in finančno krepitev svoje organizacije.

Mogoče še tole, o čemer je tudi bilo govorjeno na kongresu. Če ima kdo pri vsem tem

še kakšen pomislek, češ kaj ima od takšnega sindikata in zakaj sploh potrebuje sindikat, je odgovor zelo preprost! Vse, kar imamo, vse pravice in ugodnosti, ki so dosežene, so tudi sad delovanja sindikata in dejstva, da je sindikat takšen in tako organiziran, kot je. Sindikat je konec koncev kot dobra zavarovalna polica, ki je ne potrebujemo, če je vse v redu, je pa zlata vredna, ko je kaj narobe.

Dragica Marinšek

Podpredsednik Jože Kožar - levo - in predsednik Franc Druks

V deželo je z velikimi koraki prišla pomlad, ampak letošnja zima gotovo ne bo kar tako utionila v pozabo. Predvsem ne zaradi obilnice snega, ki ga je vrgla v začetku februarja. Tisti dan, bila je sredo, 10. februarja, marsikdo ni mogel na delo, mnogi so bili prisiljeni vzeti lopate v roke, če so hoteli po svež kruh, in še marsikaj drugega je bilo narobe. Skorajda nič pa ni bilo narobe na parkirišču našega podjetja, saj se v četrtek že doma ni videlo, da bi nanj padel sneg. Prizadevni delavci komunalne skupine Gradbene dejavnosti HTZ so se čiščenja snega temeljito in hitro lotili. Z vozili, ki jih imajo za ta namen, s pomočjo privatnikov in vozil APS in veliko tudi z rokami, so delo opravili učinkovito. Marsikomu bi lahko bili za vzor in zaslužijo si vse čestitke!

Izobraževanje postaja del našega vsakdana

Moč znanja

Izobraževalno obdobje je v našem podjetju enako šolskemu letu in podobno kot v šolah se v tem času izobraževalne aktivnosti stopnjujejo. Poteka izobraževanje nadzornikov, tečaj poslovne komunikacije v angleškem jeziku, računalniški tečaji, nova skupina notranjih presojevalcev je pridobivala komunikacijska znanja, spoznavali smo posebnosti davka na dodano vrednost, imeli smo verifikacijsko konferenco – predstavitev posameznih projektov v okviru projekta notranjega podjetništva...

Aca Poles

Strokovna sodelavka za področje izobraževanja je **Aca Poles**, dipl. pedagoginja. Njeno delo je res obsežno in v sodelovanju s sodelavci v Službi za organizacijo, nagrajevanje, izobraževanje in informiranje skrbi za ugotavljanje potreb po posameznih izobraževanjih, načrtuje izobraževalne aktiv-

nosti, pripravlja programe izobraževanja, koordinira delo z zunanjimi izobraževalnimi institucijami in internimi predavatelji, organizira izobraževanje in analizira rezultate izobraževanj. V pogovoru sva skušali narediti prerez skozi njeno delo ter to pomembno in dobro organizirano dejavnost v našem podjetju.

Rudar: "V podjetju teče na področju izobraževanja pestro dogajanje skozi vse leto. Nekatere oblike izobraževanja so že utečene in potekajo vsako leto znova, z novimi ali istimi vsebinami, širi pa se tudi krog sodelavcev, ki so izobraževanja deležni. Nam predstavite te uveljavljene oblike izobraževanja, ki jih boste izvajali tudi letos?"

Poles: "Nekatere izobraževalne aktivnosti so že resnično utečene in potekajo vsako leto znova, vendar jim na osnovi ugotovljenih aktualnih potreb in analiz preteklih izobraževanj dajemo vedno novo vsebino.

V okviru **področja štipendiranja** vsako leto vodimo aktivnosti usmerjanja učencev v rudarske poklice. Organiziramo ekskurzije osmošolcev v podjetje, kjer jim predstavimo podjetje in skušamo vzbuditi interes za poklica rudar in rudarski tehnik. Še vedno razpisujemo kadrovske štipendije, letos le za rudarsko stroko.

Na **področju usposabljanja z delom** izvajamo obvezno prakso za študente-štipendiste in študente višjih in visokih strokovnih šol v skladu s programskimi usmeritvami

izobraževalnih institucij in v skladu s sklenjenimi pogodbami. Vodimo proces izvajanja pripravništva in za pripravnike pripravimo uvajalni seminar. Vedno bolj se razvija področje usposabljanja sodelavcev za proizvodni proces, kjer želimo zagotoviti njihovo usposobljenost za delo s stroji ter za vzdrževanje in remont strojev in opreme.

Obsežno področje vsakoletnega dela je **priprava in izvedba strokovnih izpitov in preverjanj znanj**, kjer je skupno zajetih okoli 550 sodelavcev.

Še vedno v manjšem obsegu tečejo aktivnosti **na področju izobraževanja ob delu za pridobitev izobrazbe**. Zelo široko pa je razvejano **področje izpopolnjevanja znanja sodelavcev**.

Vsako leto izvedemo organizacijsko zelo zahteven projekt izobraževanja nadzornotehničnega osebja, saj se v skupinah po 20 udeležencev zvrsti 350 nadzornikov in 70 poslovođij, obdobje pa še okoli 300 skupinovođij. V enodnevnem izobraževanju aktualiziramo strokovna znanja, znanja glede varnosti dela, vodenja, dela z ljudmi, komunikacije v skupini, osebnega razvoja in vsako leto dodamo še širšo aktualno temo v podjetju.

Ciljne skupine, za katere v okviru tega področja pripravljamo izobraževalne vsebine, so še učitelji in inštruktorji Obrata praktično izobraževanje, interni predavatelji, mlajši sodelavci, sodelavci v obratu HTZ, telefonisti, receptorji ...

Področja izobraževanja, kjer vsako leto izpopolnjujejo znanje predvsem sodelavci VI. in VII. stopnje, pa so:

- Izobraževanje za boljšo komunikacijo in izobraževanje za vodenje v okviru zastavljenega "Sistema razvoja kadrov s VI. in VII. stopnjo izobrazbe". Cilj izobraževanja na tem področju je razvijati kvalitetne medsebojne odnose in učinkovito sodelovanje. Po tem sistemu smo v letu 1992 začeli z osnovami komuniciranja in vsebine obdobje nadgrajevali. Na isto temo se v letu ali dveh v izobraževalnih delavnicah z 12 udeleženci zvrsti okrog 200 sodelavcev.

- Naslednje področje je bilo nekaj let nazaj izobraževanje za projektno vodenje, lani smo pričeli z izobraževalnim projektom notranje podjetništvo. Z njim podpiramo realizacijo 4. strateškega cilja – zagotavljanje novih delovnih mest oz. nadomestnih programov. V izobraževanje je vključenih 25 sodelavcev.

- Že nekaj let nadgrajujemo znanja na ekonomskem področju, z izobraževanjem podpiramo veliko dejavnosti, ki tečejo na področju kakovosti, že deset let sodelavce sistematično izobražujemo za delo na osebnih računalnikih, omogočamo jim pridobivanje znanj tujih jezikov...

Seveda pa vsako leto vodje usmerijo v izobraževanje v zunanje institucije okrog 300 sodelavcev in z informacijami ter operativno pri tem sodelujemo."

Rudar: "Vsako leto dodate v letni načrt izobraževanja aktualne teme. Katere bodo to letos?"

Poles: "Povsem nove izobraževalne aktivnosti načrtujemo v okviru izobraževanja za boljšo komunikacijo in izobraževanja za vodenje. To področje razvijamo v okviru zastavljenega sistema razvoja kadrov in ga timsko načrtujemo. Letos načrtujemo uvažanje sistema letnih razgovorov vodij s sodelavci in v podporo uvedbi sistema pripravljamo izobraževalne delavnice za vodje in strokovne delavce.

Povsem nove so tudi izobraževalne vsebine v okviru projekta notranjega podjetništva.

Vodstvo je sprejelo izobraževalni program, po katerem sodelujemo s CISEF-om z Ekonomske fakultete iz Ljubljane. Že doslej smo izvedli precej dejavnosti za 25 sodelavcev, ki so delali v petih skupinah. Kot smo že vajeni iz projektnih šol, smo združevali pridobivanje teoretičnih znanj in izdelavo konkretnih nalog, doslej projektnih prijav. Sedaj se bomo učili pripravljati dobre poslovne načrte. Konkretni poslovni načrti bodo tudi nastali.

Na ekonomskem področju smo se pred dvema letoma sistematično lotili izobraževanja za obvladovanje stroškov, sedaj pa za aktualne nove vsebine poskrbi vsako leto nova zakonodaja. Lani je bil to Zakon o javnih naročilih, letos je to tako aktualen davek na dodano vrednost. Za dve skupini vodstvenih delavcev smo že izvedli zelo dobra seminarja o davku na dodano vrednost, načrtujemo pa še seminar na to temo za sodelavce, ki opravljajo operativne naloge.

Vsako leto pripravljamo nove vsebine pri izobraževanju za kakovost. Letos smo že izvedli delavnico z izpitom in pridobili novo skupino notranjih presojevalcev, dali smo jim nekatera aktualna komunikacijska znanja, izvedli smo seminar Pridobivanje

akreditacije za laboratorije po zahtevah standarda EN 45001, načrtujemo še nekatera izobraževanja pred zunanjo presojo, z izobraževanjem pa bomo podprli tudi aktivnosti za pridobitev certifikata ISO 14001.

Drugače smo zastavili tudi izobraževanje za delo na osebnih računalnikih, saj je novost letos ta, da večina tečajev poteka v naši lastni računalniški učilnici na jašku Škale in da tečaje vodijo naši sodelavci - interni predavatelji. Skupine so majhne, saj se hkrati izobražuje 6 sodelavcev."

Rudar: "Kako kadrovsko pokrivamo ta izobraževanja – koliko programov izvedemo sami s svojimi predavatelji in v kolikšni meri sodelujemo z zunanjimi institucijami?"

Poles: "Za vsa področja, kjer načrtujemo izobraževalne aktivnosti, si prizadevamo najprej najti izvajalce v podjetju. To nam v veliki meri uspe pri aktualnih znanjih na strokovnih področjih, kot so rudarstvo, elektrotehnika, strojništvo, varstvo pri delu, delo z ljudmi, računalništvo... Zgovoren je podatek, da v našem podjetju kar kakšnih 90 sodelavcev interno predava. Ko pa odpiramo nova področja, kot je n.pr. notranje podjetništvo, ali zastavljamo nove vsebine, n.pr. na področju kakovosti, aktualne zakonodaje, tujih jezikov..., pa pridobimo ponudbe zunanjih institucij. Ko izberemo najboljšega ponudnika, sodelovanju za pripravo dobrega programa posvetimo veliko pozornosti. Pri tem gre vedno za veliko angažiranost in sodelovanje z najvišjim vodstvom podjetja, z direktorji področij in sektorjev."

Rudar: "V zadnjih letih smo v podjetju veliko naredili za izboljšanje razmer za učenje – opremili smo tri učilnice in prostor za seminarje v hotelu Barbara. Ste vi kot organizatorica izobraževanja zadovoljni s prostori, opremo?"

Poles: "Korak naprej smo storili, ko smo pred leti opremili učilnico poleg sobe dežurnega, v stavbi službe za VPD, ki je primerna za skupino 20 udeležencev. Lani smo pridobili prostore Obrata praktično izobraževanje in njihovo učilnico koristimo, če gre za večjo skupino okoli 30 udeležencev. Na jašku Škale smo lani odprli računalniško učilnico s 6 računalniki. Za celodnevne izobraževalne oblike uporabljamo prostore v Vili Široko, in če ne bi tako močno varčevali, bi se več izobraževanja že sedaj odvijalo v hotelu Barbara v Fiesi.

Tako mi kot udeleženci smo s prostori za izobraževanje zadovoljni, naši zunanji predavatelji pa so največkrat presenečeni nad standardom naših izobraževalnih oblik. Oprema - učni pripomočki - pa tudi na tem

področju zelo hitro zastari in trudimo se, da bi spremembe dohajali."

Rudar: "Kako po vašem mnenju in na osnovi anketnih vprašalnikov sodelujoči v izobraževalnem procesu ocenjujejo posamezne oblike, vsebine, predavatelje...?"

Poles: "Izvedba izobraževanja je predzadnje dejanje v andragoškem ciklusu, v katerem ugotavljamo potrebe po izobraževanju, planiramo, programiramo izobraževanje, ga izvedemo in nato vrednotimo. Pomembne so prav vse faze dela. Najprej mora biti potreba po znanju resnično prava, aktualna, vedeti moramo, kaj bomo z vidika podjetja z nekimi izobraževanjem pridobili.

Tudi z vidika posameznika je danes čas dragocen in posameznik ima povsem konkretna pričakovanja, ko pride na neko izobraževanje. Vsebinsko mora biti program dobro zastavljen, udeleženec mora pridobiti najnovejša znanja z nekega področja. Program ne sme biti preveč zgolj teoretičen, vsebovati mora primere iz naše prakse. Vedno več seminarjev se zaključuje z načrtom, kaj bo lahko udeleženec že jutri uporabil pri svojem delu. Izvedbeno pa mora izvajalec obvladati nova spoznanja o delu z odraslimi udeleženci izobraževanja. Tu gre za spoštljiv odnos do udeležencev, za občutek varnosti, za sodobne metode dela, za aktivno sodelovanje udeležencev, za upoštevanje njihovih znanj in izkušenj, za delovno, vendar sproščeno in prijetno vzdušje... Pomembno je prijetno učno okolje, ki ne spominja na klasično šolo...

Vse to imamo v mislih pri pripravi izobraževalnih oblik. Vse faze dela potekajo v sodelovanju z vodstvom podjetja. Naš cilj v zvezi s kvaliteto, ki jo ocenjujejo udeleženci, je ocena več kot dobro (3) na petstopenjski lestvici. Naši udeleženci večinoma ocenijo naše oblike s prav dobrimi in odličnimi ocenami.

Verjamemo v moč znanja in v to, da z izobraževanjem prispevamo k uspešnosti in razvoju podjetja in sodelavcev."

Diana Janežič

Uporaba industrijskih odpadkov
v tehnološkem procesu pridobivanja premoga

Natančne analize

Razvoj tehnologije in opreme v Premogovniku Velenje omogoča odkopavanje premoga tudi v področjih s slabšimi geološkimi in geomehanskimi pogoji. Še posebej to velja za področja povečanih tlakov vode v krovninskih peskih s tanko izolacijsko plastjo med premogom in vodonosnimi peski. Da bi izboljšali pogoje pridobivanja premoga, smo razvili tehnologijo, ki ob normalnem napredovanju odkopa delno zapolni staro delo. S tem kot utrjen strop izboljšuje pogoje odkopavanja na nižjeležečih etažah, omogočen je optimalen izkoristek premoških zalog ter zmanjšano ugrezanje na površini.

Za zapolnjevanje starega dela smo uporabili mešanico elektrofiltrskega pepela. Uvajanje le-tega v tehnološki proces pridobivanja premoga je potekalo v več fazah ter doseglo najboljše rezultate pri zapolnjevanju opuščenih jamskih prostorov, pri izdelavi izolacijskih plaščev in pri injektiranju v okolico jamskih prostorov.

Tehnologijo, ki narušen premog utrjuje, smo želeli razviti do stopnje ekonomske koristnosti. V iskanju dodatkov, ki izboljšujejo trdnostne in stabilnostne karakteristike paste, smo razvili tehnologijo priprave odpadnega emajla za utrjevalne paste. Z njegovim dodajanjem smo dosegli, da hribina prenaša povečane dinamične obremenitve pri izgradnji jamskih objektov.

Precejšnji vložki Premogovnika v ekološko sanacijo Šaleške doline se kažejo tudi v iskanju tehnologij koristne uporabe produktov izgorevanja in razžveplanja Termoelektrarne Šoštanj. Z iskanjem dodatkov - odpadnega emajla - smo poskrbeli za njihovo trajno odstranitev s površine, njihovo nevtralizacijo in koristno ponovno uporabo. V nadaljevanju razvijanja tehnologij priprave utrjevalnih past smo raziskali industrijske odpadke v Sloveniji, za katere je tak način nevtralizacije primeren, hkrati pa s svojo prisotnostjo v utrjevalni pasti izboljšujejo nekatere njene lastnosti, predvsem v smislu stabilnosti.

Lani smo zaključili raziskovalno-razvojni projekt raziskave industrijskih odpadkov, ki so primerni za uporabo v pepelni pasti. Nalogo je podprlo in sofinanciralo Mi-

nistrstvo za znanost in tehnologijo. Izbranih je bilo devet vrst odpadkov, od katerih smo glede na zahtevnost predpriprave štiri izbrali za nadaljnjo obde-

lavo. Poseben poudarek smo dali določitvi fizikalno - kemijskih parametrov v odvisnosti od utrjevalnih past, kjer sta osnovo predstavljala pepel in cement v funkciji veziva, dodatki pepelnim zmesem pa so bili žlindra, apno in sadra. Izkazalo se je, da so najugodnejši rezultati pri zmeseh, ki vsebujejo belo žlindro in cement oziroma apno, ter zmes sadre, pepela in cementa. Na tej osnovi smo izvedli izluževalne teste po standardu DIN 38414.

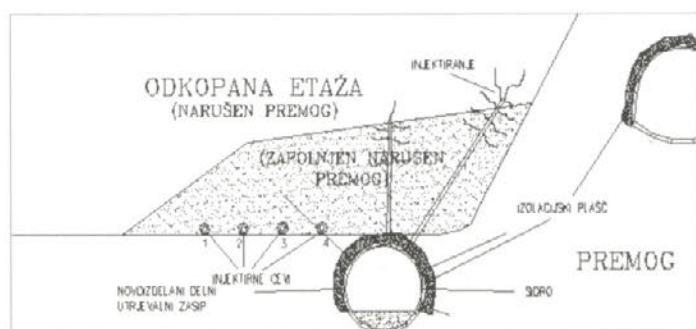
Pri izbiri opreme za pripravo in doziranje smo se oprli na izkušnje prejšnjih raziskav in glede na granulometrično sestavo odpadka določili ustrezno opremo ter izbrali način kontrole doziranja. Pri izbiri črpalne opreme, ki zagotavlja transport na velike razdalje, je bilo treba predhodno določiti dinamično viskoznost zmesi, kar nam je uspelo definirati s pomočjo lastne merilne in programske opreme. Sposobnost transportiranja po ceveh smo ugotavljali prav tako na osnovi že znanih ugotovitev predhodno opravljenih študij, predvsem z merjenjem tlakov v cevovodih različnih premerov.

Sposobnost injektiranja pepelne paste v razrušen premog smo ugotavljali na osnovi že znane stopnje konsolidacije narušene hribine ter poroznosti premoga oziroma krovninskih plasti za območje jame Škale, kjer je predvideno vtiskanje pepelne paste v premog.

Poskuse vtiskanja pepelnih past v zmes premoga in krovninskih plasti smo simulirali v konsolidomeru, kjer smo po vtiskanju zmes obremenili ter po staranju pridobili vzorce, na katerih smo izvedli še geomehanske laboratorijske raziskave. Z njimi smo potrdili ustreznost past za utrjevanje narušenega premoga oziroma zapolnjevanje starega dela.

V zadnji fazi smo izvedli še simulacijo migracij kontaktnih vod s programskim paketom Surpac. Ugotovili smo, da rezultati simulacije za obdobje 100 let ne kažejo možnosti preboja nečistoč prek izolacijskih plasti podzemnega odlagaliska.

Franci Lenart

Kdo se boji odpadkov?

Zapolnjevanje starega dela in odlaganje odpadkov

Osnovni material, ki ga v Premogovniku uporabljamo v poskusih za utrjevanje in zapolnjevanje jamskih prostorov, je elektrofiltrski pepel iz TE Šoštanj. Na leto ga porabimo od 45.000 do 70.000 ton, kar je okoli 10 odstotkov vsega pepela, ki nastane kot produkt izgorevanja premoga pri proizvodnji električne energije. Temu pepelu dodajamo še različne druge snovi in med njimi tudi industrijske odpadke. Katere in kako, je pojasnil vodja razvojnega projekta Borivoj Oprešnik, ki dela v Študijskem oddelku Sektorja za raziskave in razvoj.

“Do prvih mešanic past in uporabe industrijskih odpadkov v tehnološkem procesu pridobivanja premoga je pripeljala potreba po zapolnjevanju odkopa na koti 157 v jami Škale leta 1993. Takrat smo v pasti, s katero smo se odločili zapolnjevati odkop, prvič uporabili **ruško apno**, to je odpadni prah, ki nastane v pečeh pri proizvodnji karbida. Pri nadaljnjih poskusih smo uporabili **rdeče blato** iz Taluma v Kidričevem.

Skupaj s strokovnjaki rudarskega inštituta in prof. dr. Urošem Bajžljem s Fakultete za montanistiko smo naredili okoli 50 receptur past, v katerih je v različnih razmerjih in količinah poleg elektrofiltrskega pepela in različnih odpadkov še vrsta drugih primesi kot utrjevalcev, stabilizatorjev... Pasta je namreč morala ustrezati več kriterijem, med drugim je morala biti sprva tekoča in primerna za transport po ceveh do odkopa, kasneje pa se je morala strditi in seveda ni smela imeti negativnih učinkov na okolje.

Takrat smo naredili tudi obsežne raziskave, kako te snovi vplivajo na okolje in hkrati ustrezajo naši tehnologiji. Z izluževalnimi testi smo ugotovili, da vrednosti posameznih snovi ne presegajo predpisane maksimalne koncentracije ne v pitni ne v jamski oziroma odpadni vodi, tehnološko pa nam je ustrezalo predvsem rdeče blato. Dodatni varnostni ukrep pa smo storili s tem, da smo paste odlagali v suh del jame. In še to, jamska voda, ki vendarle pride v stik s temi pastami, kroži po zaprtem krogotoku transportnih vod, torej je tudi v tem pogledu neškodljiva za okolje.

Med temi poskusi z različnimi recepturami past nismo le preizkušali vplivov na okolje, ampak tudi ugotavljali najprimernejšo strukturo past za transport po ceveh. Dodajati smo začeli snovi proti sesedanju past v ceveh in poskusi so nas privedli do **odpadnega emajla** iz Gorenja, ki ostaja v mlinih pri pranju izdelkov. Testi so pokazali njegovo uporabnost v tehnologiji, saj je povečal trdnost past in neškodljivost za okolje. Dovoljenje za uporabo nam je izdala tudi republiška sanitarna inšpekcija.

Najustreznejšo pasto smo uporabili za utrjevanje dela proge na etaži B6, in sicer kot umetni strop, saj smo pod njo kasneje izdelali progo. Poskus je povsem uspel. Zelo uspel poskus smo opravili tudi lani na plošči L₂, ki je bil v pripravi projekta in izvedbi, predvsem v transportu paste na dolgi razdalji in s prečrpavanjem, pravi podvig,” je pojasnil Borivoj Oprešnik.

On s svojimi sodelavci pripravi projekte, laboratorijske priprave opravijo v geomehanskem laboratoriju, paste mešajo in transportirajo iz mešalnice na jašku Škale, teste o vplivu na okolje pa opravijo v ERI-Cu.

Borivoj Oprešnik je povedal tudi, da je uporaba odpadkov kot dodatkov pastam in emulgatom ekonomsko donosna, koristna pa tudi s stališča “pridelovalcev” teh snovi, saj bi zanje sicer morali zgraditi posebne deponije oziroma iskati načine shranjevanja teh odpadkov. Tako je prek Skupine za ravnanje z odpadki, ki deluje pri Gospodarski zbornici Slovenije, dobil podatke, da imata primerne odpadke (vsaj) še Steklarna Rogaška Slatina (sadra) in Acroni Jesenice (različne žlindre).

Izluževalni testi so pokazali ustreznost, vendar se moramo v podjetju odločiti, ali se bomo z uporabo odpadnih snovi v tehnološkem procesu začeli resno ukvarjati. Dosedanji poskusi ostajajo namreč le pri poskusih. Vodstvo podjetja pa se bo moralo odločiti, ali bomo to dejavnost sprejeli kot enega od novih proizvodnih programov podjetja, hkrati pa jo javnosti pravilno predstaviti in predvsem z dovolj podatki zbrisati negativni predznak, ki ga imata pojma “odpadek” in “odlaganje odpadkov v podzemne prostore”.

Diana Janežič

Borivoj Oprešnik

Klepet z upokojenim rudarjem

Jože Učakar

Jože Učakar na vprašanje, če mu je bilo kdaj po upokojitvi dolgčas, samo zamahne z roko, rekoč, da za kaj takega pač nima časa. Še vedno zelo rad sreča kakega od svojih starih kameradov, čeprav je tistih čisto "ta pravih", ki so z njim delali v jami, vedno manj. Če le utegne oziroma če je z zdravjem vse v redu, se udeleži vsakoletnega srečanja ob dnevu rudarjev in si vedno znova rad ogleda tudi star rudarski običaj sprejemanja novincev v rudarski stan. Na koncu najinega pogovora pa je Jože Učakar še dodal: "Rad sem bil 'knap', tam mi je bilo vedno najlepše in če bi bil še enkrat mlad, bi bil prav gotovo spet knap." Zanimivo, večina upokojenih rudarjev, bi na to vprašanje odgovorila popolnoma enako. To pa tudi nekaj pomeni!

Iz Vinske Gore oziroma iz vseh naselij današnje krajevne skupnosti s tem imenom je bilo v velenjskem premogovniku vedno zaposlenih veliko njenih prebivalcev. Eden takih je tudi Jože Učakar, ki bo v letu 2000 napolnil že devetdeset let. Učakarjevi so se leta 1912, ko sta bili Jožetu dve leti, preselili v Št. Janž iz Doliča, saj se je očetu, organistu v cerkvi sv. Janeza Krstnika, ponudila dobra služba. Najprej so se naselili v stari leseni hiši na posestvu z domačim imenom "pri Klemnu" v središču naselja Vinska Gora, ga kasneje odkupili, leseno hišo podrli in zgradili novo.

Jože je, kot najmlajši od štirih bratov, najdlje ostal na domačem posestvu in ga po smrti staršev tudi prevzel. Starejši bratje so našli delo v velenjskem premogovniku in po njihovih stopinjah je odšel tudi najmlajši Jože, ki se je leta 1929 zaposlil "na šahtu" v Velenju. To je bilo ravno v letih, ko se je začela velika svetovna gospodarska kriza, zato je bilo treba večkrat ostati doma, saj je bila prodaja premoga slaba. Dva od Jožetovih bratov sta odšla "s trebuhom za kruhom" iskat boljše zaslugek v Belgijo, a sta se takoj po ureditvi razmer v velenjskem premogovniku vrnila v Šaleško dolino.

Jože Učakar je torej z devetnajstimi naredil prvi "šiht" v jami in premogovniku ostal zvest vse do leta 1960, ko se je upokojil. V začetku je moral poprijeti za različna dela, v obdobju tako imenovanega "fajranja" v letih pred 2. svetovno vojno pa so ga predstavili tudi na delo izven premogovnika. Dobro leto je pomagal pri delu na posestvu upravnika premogovnika, leto in pol pa je pomagal tudi pri gradnji daljnovoda Velenje-Črnuče. Čeprav so ga hoteli "električarji" obdržati kar pri sebi, se je takoj, ko so se razmere v premogovniku uredile, vrnil k delu, ki ga je imel najraje. V jami je dobil stalno delovno mesto na zasekavalnem stroju.

Takole se Jože Učakar spominja tega stroja: "Jaz sem delal na stroju, ki je še sedaj v muzeju. To je bila dolga mašina na elektriko, pa dolga ročica, gor so noži pritrjeni, da smo rezali premog v jami. Morali smo pripraviti drugim, ki so delali zadaj. Mi smo šli naprej, smo zasekali s tisto 'mašino', zavrtali in zaminirali. Naša številka je bila prva, so rekli, da je 'na štrekní'. Zmeraj smo šli prvi v jamo in prvi iz jame."

S tem zasekavalnim strojem "Korfmann", ki je danes zares razstavljen v premogovniški zbirki na Velenjskem gradu in na kate-

rem sta skupaj delala vedno po dva premogarja, so prebili tudi prehod iz Starega na Novi jašek. Učakar se spominja, da je bilo delo s tem strojem zelo nevarno, saj se je večkrat zgodilo, da se je del stroja podrl in pod seboj pokopal delavca ob stroju.

V letih 2. svetovne vojne je Učakar ves čas odhajal na delo v velenjski premogovnik, saj so Nemci vsa štiri leta vojne ohranjali odkopavanje lignita. Ker so za to rabili precej premogarjev, so bili ti celo oproščeni vpoklica v nemško vojsko. Seveda je Učakar tako kot drugi premogarji iz Vinske Gore odhajal na delo vedno peš ali s kolesom, le med vojno so jih nekaj časa Nemci na delo vozili tudi s tovornjaki. Poleti je za pot v Velenje potreboval eno uro, pozimi, ko je zapadlo precej snega, pa seveda veliko več. Včasih so glavno cesto med Velenjem in Celjem orali kar s konjsko vprego in velikokrat se je zgodilo, da so že pred oranjem premogarji pohodili sneg na cesti in tako omogočili njeno prehodnost.

Tudi let po koncu 2. svetovne vojne se Jože Učakar rad spominja. Čeprav ni bilo lahko, pa pravi, da so se s 'kameradi' in tudi z vodstvom premogovnika dobro razumeli in se je dalo marsikaj narediti. Učakarjev spomin sega tudi v leta, ko so premogarji na delo hodili v svojih domačih ponošenih oblekah in se z dela vračali vsi črni in neumiti, nekateri pa so vsak dan s seboj nosili tudi orodje, potrebno za delo v jami. V letih pred upokojitvijo je še dočkal, da so jih na delo vozili z avtobusi, da mu ni bilo treba z doma v torbi nositi malice (ponavadi liter 'toukeca' in rezino kruha), da je na šahtu dobil delovno obleko in zaščitna sredstva ter da se je z dela vrnil umit in v čisti obleki.

Večino svojega delovnega veka v jami je Jože Učakar prebil pri delu z zasekavalnim strojem, neposredno pred upokojitvijo pa je nekaj časa čistil tudi tekoče trakove za transport premoga. Pri delu se je v jami dvakrat hudo poškodoval, a je kljub temu vedno rad hodil na delo globoko pod zemljo, saj je tam vedno zaslužil dovolj, da je lahko preživljal številno družino. Učakarju se je namreč v prvem zakonu rodilo devet otrok, ki jih je bilo potrebno prehraniti, obleči in izolirati. Po smrti prve žene Pavle, ki je umrla leta 1962, se je leta 1964 še enkrat poročil in skupaj z drugo ženo Faniško še danes uspešno skrbita za svoje posestvo v Vinski Gori.

Damijan Kljajič

Veleslalom

Športne igre 1999

Na Golteh letos ni zagat s snegom, torej tudi ni bilo ovir za izvedbo zaključne tekme Premogovnika v veleslalomu. Tekma je bila v soboto, 27. februarja. Že skoraj čisto pomladansko vreme je na strmine proge Medvednjak privabilo kar 69 tekmovalcev in tekmovalk našega podjetja. Ob 10. uri je bil start tekmovanja. Najprej so se korajžno spustile po zahtevni veleslalomski progi ženske in nato še en za drugim moški, vse do zadnje startne številke. Večina jih je srečno prismočala v cilj, seveda pa ni šlo brez padcev, zapletov v mrežo v ciljni areni in tudi brez odstopov posameznih "favoritov".

Med odmorom do podelitve medalj so se nekateri predali užitkom sončenja, drugi so ob malici in pijači prijetno poklepetali, nekateri pa so prosti čas izkoristili še za prijetno smuko.

Ob 12. uri in 15 minut smo se vsi zbrali pred kočo smučarske šole TRC Jezero RTC Golte na podelitvi medalj najboljšim posameznikom, ki jih je podeljevala podpredsednica komisije za šport in rekreacijo Jožica Peterlin. Najbolj veseli med vsemi prisotnimi so zanesljivo bili smučarji Jama Preloge, saj so kot ekipa po dolgih letih zasedli 1. mesto. Tako se je zaključilo še zadnje letošnje smučarsko tekmovanje, ki ga je s pomočjo svojih sodelavcev tudi tokrat uspešno izpeljal vodja tekmovanja Jože Grubelnik.

Vsak se je potrudil po svojih močeh in glede na svoje znanje. Imena tekmovalcev, ki so prevozili progo, in njihovih časi so se na prvih petih mestih na lestvicah uvrstitev po starostnih kategorijah zapisali takole!

Skupina 40 do 50 let ženske: 1. Štefka Lesjak 52,56, 2. Renata Zupančič 53,11, 3. Majda Korenič 56,84 /vse Strokovne službe/;

skupina 30 do 40 let ženske: 1. Renata Eberlinc, Strokovne službe, 49,37, 2. Milena Krofl, PLP, 51,31, 3. Jožica Peterlin, Strokovne službe, 52,53;

skupina do 30 let ženske: 1. Romana Podvratnik 58,45, 2. Jožica Kumer 1.02,12, 3. Ida Kumer 1.06,54 /vse Strokovne službe/;

skupina nad 50 let moški: 1. Drago Tamše, Elektrostrojna dejavnost, 42,45, 2. Milan Raspotnik, Strokovne službe, 1.05,63;

skupina od 40 do 50 let moški: 1. Alojz Zupanc, Elektrostrojna dejavnost, 42,27, 2. Drago Jamnikar, Jama Preloge, 43,03, 3. Jože Koper, Elektrostrojna dejavnost, 43,41, 4. Branko Drev, Klasirnica, 45,00, 5. Janko Jeseničnik, Jama Pesje, 46,39;

skupina od 30 do 40 let moški: 1. Robert Doler, Elektrostrojna dejavnost, 41,84, 2. Drago Rošer, Klasirnica, 42,11, 3. Jani

Zmagovalna ekipa Jama Preloge

Gorjanc, Jama Preloge, 43,30, 4. Aleš Zavolovšek, Elektrostrojna dejavnost, 43,50, 5. Matjaž Mihelič, Zračenje, 43,56;

skupina do 30 let moški: 1. Jože Virbnik, Jama Preloge, 42,10, 2. Tomaž Tepež, Strokovne službe, 44,28, 3. Dominik Cafuta, Klasirnica, 44,89, 4. Bojan Pusovnik, Jamski transport, 45,67, 5. Aleš Švarc, Jama Preloge, 46,44;

ekipne uvrstitve: 1. Jama Preloge skupni čas 2.08,43, 2. Klasirnica 2.12,09, 3. Strokovne službe 2.16,73, 4. Jamski transport 2.23,93, 5. Priprave 2.28,46, 6. Jama Pesje 2.31,86, 7. Strokovne službe ženske 2.40,38, 8. Praktično izobraževanje 2.46,79.

Dijana Žagar

Športne igre v letu 1998

Za zdrav duh v zdravem telesu

Komisija za šport in rekreacijo je v petek, 26. februarja, svečano podelila pokale in priznanja najboljšim ekipam za sodelovanje v športnih igrah v letu 1998. Komisija deluje pod okriljem sindikata Premogovnika Velenje in jo sestavlja sedem članov - šest predstavnikov večjih obratov in predsednik. Profesionalni organizator rekreacije je strokovni sodelavec komisije in operativni organizator vseh aktivnosti.

V podjetju smo pri rekreaciji delavcev zelo množični pri udeleževanju in zelo uspešni v rezultatih pri vseh zvrsteh športa, ki ga seveda v podjetju nudimo in gojimo, zato se lahko pohvalimo, da nam je uspelo v obliki tekmovanj izvesti vse aktivnosti športno rekreativne dejavnosti za leto 1998. Za to gre zahvala vsem športnim referentom po obratih, ki znajo, predvsem pa želijo svoje delavce vzpodbuditi in športno usmeriti, v kolikor se, seveda, sami ne zavedajo pomembnosti telesne aktivnosti in zdravega duha v zdravem telesu.

Po posameznih športnih panogah so se ekipe lani uvrstile takole:

smučanje

1. Elektrostrojna dejavnost, 2. Jama Preloge, 3. Klasirnica, 4. Priprave, 5. Jama Pesje;

šah

1. Elektrostrojna dejavnost, 2. Priprave, 3. Strokovne službe, 4. Praktično izobraževanje, 5. HTZ, 6. Klasirnica, 7. Jama Preloge;

ribolov

1. Priprave, 2. Elektrostrojna dejavnost, 3. Zračenje, 4. Jama Škale, 5. Praktično izobraževanje, 6. Jama Preloge, 7. Klasirnica, 8. HTZ, 9. Jamski transport, Jama Pesje;

tenis moški I. liga

1. Elektrostrojna dejavnost, 2. Strokovne službe, 3. Jamski transport, 4. Priprave, 5. Zračenje, 6. Jama Preloge;

tenis moški II. liga

1. Jama Pesje, 2. Strokovne službe II, 3. Klasirnica, 4. Jama Škale, 5. Elektrostrojna dejavnost II, 6. Praktično izobraževanje;

mali nogomet I. liga

1. Elektrostrojna dejavnost, 2. Jamski transport, 3. Strokovne službe, 4. Priprave, 5. Klasirnica, 6. Jama Preloge;

mali nogomet II. liga

1. Jama Pesje, 2. Elektrostrojna dejavnost II, 3. Zračenje, 4. Elektrostrojna dejavnost III, 5. HTZ, 6. Jamske gradnje;

mali nogomet veterani

1. Priprave, 2. Elektrostrojna dejavnost, 3. Jama Škale, 4. Klasirnica, 5. Jama Preloge, 6. HTZ, 7. Praktično izobraževanje, 8. Jama Pesje;

kegljanje

1. HTZ, 2. Priprave, 3. Klasirnica, 4. Jama Preloge, 5. Praktično izobraževanje, 6. Zračenje, 7. Strokovne službe;

streljanje

1. Priprave, 2. Klasirnica, 3. Elektrostrojna dejavnost, 4. Jama Preloge, 5. Zračenje, 6. Strokovne službe, 7. Praktično izobraževanje, 8. Jama Pesje, 9. HTZ, 10. Jama Škale;

namizni tenis

1. Zračenje, 2. Klasirnica, 3. Priprave, 4. HTZ, 5. Elektrostrojna dejavnost, 6. Praktično izobraževanje, 7. Strokovne službe;

rokomet

1. Strokovne službe, 2. Elektrostrojna dejavnost, 3. Jamski transport, 4. Jama Preloge, 5. Priprave, 6. Zračenje, 7. Klasirnica, 8. HTZ;

odbojka

1. Strokovne službe, 2. Jama Preloge, 3. Klasirnica, 4. Elektrostrojna dejavnost, 5. Zračenje, 6. Praktično izobraževanje, 7. Priprave, 8. Jama Pesje;

smučanje ženske

1. Strokovne službe;

kegljanje ženske

1. Strokovne službe, 2. HTZ;

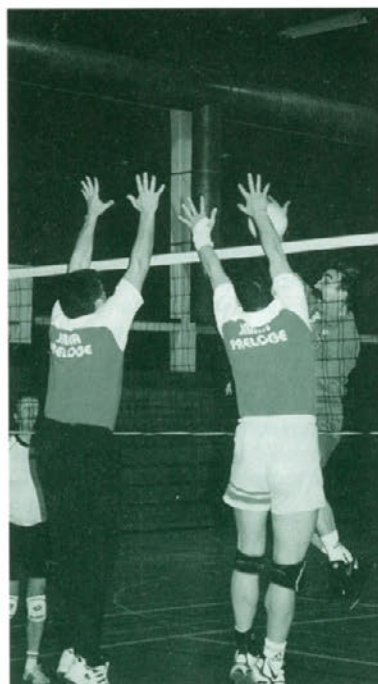
streljanje ženske

1. Strokovne službe, 2. HTZ;

tenis ženske

1. Kadrovska služba, 2. Priprava dela, 3. SONII, 4. Računovodska služba, 5. Pravna služba, 6. Razvoj, 7. Kompenzacije.

Jožica Peterlin

Odbojka

Od 5. januarja do 16. februarja so v telovadnici osnovne šole Šalek potekale tekme v odbojki za prvenstvo podjetja za leto 1998. Prijavljenih je bilo osem ekip, vendar je sredi tekmovanja ekipa jame Pesje prenehala sodelovati. Lestvica uvrstitev je takale:

1. Strokovne službe 12 točk, 2. Jama Preloge 10 točk, 3. Klasirnica 10 točk, 4. Elektrostrojna dejavnost 10 točk, 5. Zračenje 6 točk, 6. Praktično izobraževanje 6 točk, 7. Priprave 2 točki.

Praznovanje kraljice športov

30 let Atletskega kluba Velenje

Ko je konec petdesetih let načrtno nastajalo mesto Velenje, so v njegovih prebivalcih vrele ideje in želje, kako bo izgledalo, kaj vse bodo zgradili, s čem vse se bodo ukvarjali. Med temi željami in idejami je svoje mesto našla tudi kraljica športov - atletika in po letih poskusov entuziastov in zagrizenih športnih delavcev dokončno našla svoje mesto leta 1968 kot Atletski klub Velenje.

30 let je minilo od ustanovnega občnega zbora, ki mu je predsedoval Franc Žgank, in ta tri desetletja so bila polna uspehov, porazov, rekordov, medalj, napornih ur treningov, odrekanja in vedno novih imen mladih atletov. "Visok jubilej neke organizacije priča, da je ta potrebna, da jo okolje sprejema in podpira," je bilo slišati na slovesnosti ob 30 letnici kluba v restavraciji Jezero 11. februarja.

Res je; da je takšna organizacija potrebna, pričajo zdaj že generacije atletov, ki so se poskusili v različnih atletskih panogah, v njih nastopali ali prek njih našli pot v druge športe. Da to organizacijo okolje sprejema in podpira, pa so dokaz odlične razmere za treninge, ki jih je Atletski klub Velenje pridobil z obnovitvijo in posodobitvijo atletskih naprav na mestnem stadionu pred štirimi leti.

Nemogoče je naštetati vse atlete in atletinje, ki so ponesli svoje in ime svojega kluba v Slovenijo in svet, vse trenerje, funkcionarje in druge atletske delavce, ki so stali

za njimi, sodnike - sodniški zbor šteje kar 80 članov -, ki so s svojim delom in znanjem prerasli meje matičnega kluba, številne velike prireditve, ki so dokazale organizacijske sposobnosti vodstva kluba. To je na omenjeni slovesnosti ob jubileju kluba delno storil njegov sedanjí predsednik mag. Marjan Hudej, ko je preletel največje uspehe njegovih članov in posebej izpostavil imena tistih, ki so se zapisali v zgodovino velenjskega kluba.

Posebno zahvalo za svoje delo in spominske plakete so prejeli: Lojze Ojsteršek, Vera Zupančič, Harold Karner, Martin Steiner, Dragica Kotnik, Tomislav Popetrov, Boris Šalomon in v imenu glavnega sponzorja Premogovnika Velenje dr. Franc Žerdin.

Na svečanosti sta nagrajencem in vsem članom kluba ob obletnici čestitala župan mestne občine Velenje Srečko Meh in direktor Premogovnika Velenje dr. Franc Žerdin.

Diana Janežič

Šah

V Gasilskem domu Šalek je 24. februarja potekalo letošnje ekipno prvenstvo v šahu, 10. marca pa so se za črno-belimi mizami pomerili še posamezniki.

Na prvem tekmovanju je nastopilo šest ekip, na lestvici pa so se razvrstile takole: **1. Elektrostrojna dejavnost** 16, 5 točke, **2. Priprave** 14,5 točke, **3. Strokovne službe** 10,5 točke, **4. HTZ** 10,5 točke, **5. Praktično izobraževanje** 4,5 točke in **6. Klasirnica** 3,5 točke.

Med posamezniki so se dvo-boji za črno-belimi mizami razpletli takole: **1. Adem Bišičič**, Strokovne službe, 7,5 točke, **2. Tone Vedenik**, Elektrostrojna dejavnost, 6 točk, **3. Emil Virant**, Priprave, 6 točk, **4. Bojan Pečečnik**, Elektrostrojna dejavnost, 6 točk, **5. Čazim Lukavačkič**, Elektrostrojna dejavnost, 4,5 točke, **6. Šefket Čeliković**, HTZ, 4,5 točke, **7. Đemal Huremović**, Elektrostrojna dejavnost, 4 točke, **8. Edo Preprotnik**, Praktično izobraževanje, 3 točke, **9. Redžo Lukavačkič**, Priprave, 2 točki, **10. Kasim Begić**, HTZ, 1,5 točke.

Dobitniki priznanj AK Velenje: Vera Zupančič, Boris Šalomon, Dragica Kotnik (od leve spredaj), Martin Steiner, dr. Franc Žerdin (od leve zadaj).

NK Rudar

Nogometaši s polnim tekom

Nogometno prvenstvo v slovenskih nogometnih ligah je v polnem teku. Nogometaši Rudarja so za sezono 1998/99 pokalno tekmovanje že zaključili, zato pa vse sile usmerjajo v prvenstvo. Tu jim zaenkrat kaže zelo dobro, če ne že odlično. Po 20 odigranih krogih je Rudar na 4. mestu z 32. točkami. Razlika v zadetkih 25:16 kaže, da ima Rudar trenutno najboljšo obrambo, v napadu pa so še rezerve.

Vsi ljubitelji nogometa lahko še vedno kupite sezonske vstopnice NK Rudarja. Cena je 7.000 SIT.

Uprava NK Rudar:
predsednik: Janko Lukner
podpredsednik: Herman Arlič
tehnični vodja: Drago Napotnik
člana: Martin Steiner, Stane Sovič
sekretar: Bojan Ograjenšek
direktor kluba: Matjaž Begič

To so zaenkrat najosnovnejše ugotovitve. Soliden start jesenskega dela prvenstva in zatem slabše nadaljevanje sta bila razloga za zamenjavo trenerja in pričakovati je bilo, da bo Brane Oblak poživil ekipo ter popeljal Rudarja v zgornji del lestvice, torej pod vrh. Tako je ekipa doživela zadnji poraz že daljnega 8. novembra v Kopru, pa še ta zadetek je prejel vratar Mladen Dabanovič z bele točke. Po tej tekmi je sledila serija brez porazov. Posebej zadovoljive so bile predstave domačih tekem pod reflektorji. Kolniti je moral Maribor, za njim Korotan in nazadnje še Primorje.

Prevladuje mnenje, da bo ekipa držala takšen tempo še vnaprej. Žal pa obisk gledalcev na tekmah še vedno ni takšen, kot bi si želela uprava in kot si glede na sedanje rezultate gotovo zaslužijo igralci. Z novimi prijemi bo uprava kluba, posebej njen novi direktor Matjaž Begič, poskusila pripeljati nove gledalce na tribune mestnega stadiona, saj je obisk gledalcev pomemben vir prihodka kluba. Vsaj moralo bi biti tako. Navijači Rudarski knapi in rudarske

lampice pa so že tako sestavni del kluba, a bodo tudi oni poskušali v svoje vrste pripeljati še več somišljenikov, biti glasnejši in prepoznavnejši.

Da je nogomet ponovno udarna tema debat, je vidno na vsakem koraku. Še vedno potekajo boji v evropskih pokalih, kamor se želijo in načrtujejo uvrstiti v naslednji sezoni tudi nogometaši Rudarja. V lanskem jubilejnem letu kluba so nogometaši osvojili slovenski pokal, sodelovali so v pokalu pokalnih zmagovalcev in v 1. krogu izpadli. Zdaj pa so vse sile uprli v čim boljši rezultat v prvenstvu.

Na letni skupščini NK Rudarja sredi marca je bil ta načrt jasno predstavljen in pričakovati je, da se nogometaši zavedajo, kaj je njihova naloga. Razmere za dobro delo imajo. Na letni skupščini je stari in obenem novi predsednik kluba Janko Lukner ocenil minulo delo v klubu in povedal načrte za naprej. Pohvalno je, da so sedaj razmere v klubu dobre, sponzorji mu ostajajo zvesti in podpirajo delo uprave, trenerja in nogometašev. Iz poročila vodje nogometne šole je tudi razvidno, da je delo z mladimi nogometaši na dobri poti in vsi pričakujejo tudi dobre rezultate. S tekmovanji namreč začenjajo tudi vse mlajše selekcije, ki so lansko jesen dosegle dobre uvrstitve.

Naj zaključim z mislijo predsednika navijaške skupine Velenjski knapi Jožeta Kosa: "Vsi si moramo prizadevati, da bo Rudar še naprej velik klub, v katerem bo prostora za vse ljubitelje nogometa. Za dobre nogometaše, za upravo in za navijače!"

Drago Kolar

Pomurje po planinsko

Kaj odmeva mi korak

Ko govorimo o planincih, takoj pomislimo na visoke planine, ki niso primerne za vsakogar. Danes ponujamo možnost, da planinci spoznamo pota, ki niso speljana po gorah, ampak ob rekah in nizkih gričih, ne višjih od nekaj 100 m n.v.

Obiskali bomo Pomurje, to je del Slovenije, v katerega redki zaidemo po planinsko. Pa pogledjmo, kaj se nam obeta.

Iz Velenja bomo odpotovali v **soboto, 10. aprila**, ob 5.30 ter pot nadaljevali skozi Slovensko Bistrico, Ptuj in Slovenske Gorice do mlina na Muri. V mlinu je možen nakup moke, ki jo bomo pustili v avtobusu. Po pozdravni pijači bomo pričeli s hojo ob reki Muri, prečkali bomo cesto in železnico ter nadaljevali po Gozdni učni poti. Prvi postanek je v gozdu ob ognju in tipični gozdni malici (pajani kruh s česnom in zaseko, domače žganje). Po počitku nas čaka vožnja z brodom čez Muro in ogled Burjaškega muzeja. Po ogledu muzeja bomo pot nadaljevali do Gozove jame in se ustavili pri gostilni Trnek. Od gostilne pelje pot med polji do kmečkega turizma v goricah. Sledi kosilo po goričko s kvasenco ali prleško gibanico in degustacija vina. Za dobro voljo bo poskrbel harmonikaš.

Dolžina poti je cca 20 km. Pohodniki morajo imeti primerno obutev in obleko, dežnik ni odveč.

Informacije: Husein Djuherič, tel. 1681 in Marjana Borovnik, tel 1351

Jubilej Šaleške planinske poti

Planinstvo ni samo šport, bogati tudi duha. Veliko bolj iščemo stik z naravo in ravno planinstvo nam to omogoča v polni meri. Planincem, članom PD Velenje, se je pred leti porodila misel o planinski poti po obronkih Šaleške doline z namenom, da bi občani naše in sosednjih občin, še posebej pa mladina, bolje spoznali svojo bližnjo in daljnjo okolico. Planinci in pohodniki iz oddaljenejših krajev pa bi spoznali ta del Slovenije, spoznali mnoge zanimivosti o geologiji, rastlinstvu, zgodovini, umetnostni zgodovini in etnologiji ter se razgibali in sprostiti. Spoznali bi arhaični svet, poln preteklosti naših korenin.

Oktobra 1974 so tako velenjski planinci veseli odprli Šaleško planinsko pot kot osemnajsto trasferzalno pot v Sloveniji. Precej ljubiteljev narave je dosedaj ubiralo stopinje po njej. Prehodili so okoli 140 km poti po občinah: Velenje, Mislinja, Slovenj Gradec, Šoštanj, Mozirje, Šmartno ob Paki in Polzela. Nekateri zato, da bi napolnili dnevnik s kontrolnimi žigi in dobili spominski znak - teh je bilo izdanih že več kot 2000 - drugi zaradi želje po razgibanju in sprostitvi, tretji z željo po spoznavanju pokrajine in ljudi v njej. Vedno so zanimiva srečanja z domačini. Ti poznajo svojo bližnjo okolico in če zabredemo na poti v zadrego ali zaidemo, se lahko zanesemo na njihovo pomoč, nasvet.

Odločili smo se, da ob 25-letnici Šaleške planinske poti izdamo spominski znak, ki ga bo dobil planinec, bo prehodil pot v letih 1999 ali 2000. Znak je okrogel in predstavlja veduto Šaleškega gradu z oznako jubileja. V postojankah, mimo katerih je speljana pot, hranijo obvezne kontrolne žige, ki bodo v dnevniku poti vsakega planinca dokaz, da je pot prehodil. Upoštevali bodo le dnevnike ali vodnike Šaleške planinske poti, izdane v pisarni PD Velenje. Vpisan mora biti datum izdaje, dnevnik pa mora biti potrjen z žigom Šaleške planinske poti z oznako "25" ter končan do 31.12.2000. Pohodnik mora imeti zbrane vse žige, obvezen je jubilejni žig na Paškem Kozjaku.

Za pridobitev spomskega znaka mora planinec v pisarni PD Velenje predložiti žigosan dnevnik, kjer ga pregledajo in ob zadostitvi vsem pogojem planincu podelijo spominski znak. Ta se podeli za samo enkratno prehojeno pot v letu 1999 ali 2000.

Vabimo vse pohodnike, ljubitelje narave, da sami ali skupaj z drugimi počastijo 25 let Šaleške planinske poti, 50 let PD Velenje in 45 let koč na Paškem Kozjaku.

Tone Žižmond

Zdravje je največja vrednota

Preventiva koronarne bolezni

Kronične nenalezljive bolezni so danes najpogostejši vzrok obolevanja in umrljivosti. Njihov nastanek in razvoj sta zapletena procesa, vemo pa, da so vanje vpleteni nekateri skupni dejavniki tveganja:

povečan krvni tlak, povečana koncentracija holesterola v krvi, hipertrofija levega prekata in žilne stene, sladkorna bolezen, debelost, kajenje, telesna neaktivnost.

Če jih dovolj zgodaj odkrijemo in pričnemo pravilno zdraviti, še posebej pa, če preprečujemo, da bi se sploh razvile, izboljšamo tako zdravje posameznika kot zdravstveno stanje populacije.

V svetu so bili zadnja leta doseženi izredni uspehi na področju diagnostike in zdravljenja, vse premalo pa je bilo narejenega na področju preventive srčno-žilnih bolezni, še zlasti na področju primarne preventive. Žal je podobna situacija prisotna tudi v naši deželi.

Evropsko kardiološko združenje, Evropsko združenje proti aterosklerozi in Evropsko združenje proti hipertenziji so leta 1994 izdali skupno priporočilo, ki so ga konec lanskega leta posodobili in objavili z naslovom Preventiva koronarne bolezni (PKB) v klinični praksi. Le nekaj mesecev kasneje smo lahko pozdravili povzetek v slovenskem prevodu, ki ga je izdalo Združenje kardiologov Slovenije, namenjen pa je kardiologom, ostalim zdravnikom, zdravstvenim delavcem ter vsem, ki se ukvarjajo s preventivo.

Posebna skrb bo v prihodnje namenjena:

- bolnikom z že ugotovljeno koronarno ali drugo aterosklerotično žilno boleznijo,
- zdravim posameznikom brez simptomov, ki pa so zelo ogroženi zaradi prisotnosti več dejavnikov tveganja,
- bližnjim sorodnikom bolnikov z zgodnjim nastankom koronarne ali druge oblike aterosklerotične žilne bolezni in zdravih posameznikov brez simptomov s posebno velikim tveganjem.

Zavedamo se, da uspeha pri zdravljenju in preventivi ni pričakovati brez ozaveščene prebivalstva, ki je pripravljeno tudi aktivno sodelovati. Prav zato se mi zdi še posebej pomembno, da so s povzetkom dokumenta seznanjeni vsi državljani. Mor-

da bomo še pravi čas odkrili dejavnike tveganja ter jih odpravili, če pa morda v sebi že nosimo bolezen, se ji bomo lažje uprli ter preprečili najhujše.

Glavni cilj PKB je zmanjšati tveganje za nastanek najhujše koronarne ali drugih vrst aterosklerotičnih žilnih bolezni in na ta način zmanjšati prezgodnjo invalidnost in umrljivost ter podaljšati preživetje.

V objavljenih priporočilih so postavljeni cilji za spremembo življenjskega sloga, primerno urejanje krvnega tlaka, vrednost maščob v krvi in sladkorne bolezni v sekundarni in primarni PKB.

Vodilo za ukrepanje je ugotovljena **globalna koronarna ogroženost** (tveganje za nastanek in napredovanje koronarne bolezni v prihodnjih 10 letih).

Za zelo ogrožene z nadaljnjim žilnim dogodkom štejeemo bolnike, ki imajo simptome koronarne ali druge oblike aterosklerotične žilne bolezni. Potrebujejo najintenzivnejšo intervencijo v življenjskem slogu, pogosto pa za doseganje ciljnih vrednosti dejavnikov tveganja tudi zdravljenje z zdravili.

Pri zdravih posameznikih brez simptomov uporabimo tabele in ocenimo globalno ogroženost na podlagi vseh glavnih dejavnikov tveganja.

Ogroženost s koronarno boleznijo je večja pri osebah:

- z družinsko obliko povišanega holesterola,
- s sladkorno boleznijo,
- z družinsko anamnezo prezgodnje koronarne bolezni,
- z majhnimi vrednostmi HDL-holesterola (pod 1,0 mmol/l),
- s povečanimi vrednostmi trigliceridov (nad 2,0 mmol/l),
- če se oseba približuje naslednji starostni skupini.

SEKUNDARNA PREVENTIVA

Bolniki s koronarno boleznijo ali katero od drugih oblik aterosklerotične bolezni žilja

Spremembe življenjskega sloga je doseči najtežje, saj so odvisne od pripravljenosti posameznikov, da spremenijo lastno vedenje. Bolnike moramo neprestano

European
Atherosclerosis
Society
(Evropsko združenje
proti aterosklerozi)

European Society of
Cardiology
(Evropsko
kardiološko
združenje)

European Society of
Hypertension
(Evropsko združenje
za hipertenzijo)

Združenje
kardiologov
Slovenije

spodbujati k **doživljenjski opustitvi toba-ka**. Izogibati se morajo tudi pasivnega kajenja. Nekateri bolniki zaradi zasvojenosti potrebujejo različne oblike nadomestnega nikotinskega zdravljenja.

Zdrava prehrana ima pomembno vlogo pri reguliranju telesne teže, zmanjševanju krvnega tlaka, ravni krvnih maščob in krvnega sladkorja, zmanjšuje pa tudi nagnjenost k trombozam. Dnevni vnos maščob moramo zmanjšati na 30%. Zmanjšati moramo delež zaužitih nasičenih maščobnih kislin, uživati več svežega sadja, žitaric in zelenjave. Pogosto moramo zmanjšati tudi dnevni vnos kalorij, zaužite soli in alkohola.

Telesno aktivnost moramo povečati na 20-30 minut aerobne aktivnosti (hoja, tek, kolesarjenje, plavanje) **štiri- do petkrat tedensko**.

Bolniki s **prekomerno telesno težo** (**indeks telesne teže preko 25 kg/m²**) so bolj ogroženi, zato morajo telesno težo obvezno zmanjšati. Ob tem se bodo zmanjšali tudi krvni tlak, holesterol in krvni sladkor. Obseg pasu več kot 94 cm pri moških in 80 cm pri ženskah predstavlja indikacijo za zmanjšanje telesne teže. Pri vrednostih več kot 102 cm za moške ter 88 cm za ženske je potrebno strokovno svetovanje za zmanjšanje telesne teže.

Ciljni krvni tlak za koronarne bolnike je **stalno pod 140/90 mmHg**.

Ciljne vrednosti celokupnega holesterola so **pod 5,0 mmol/l** in **LDL-holesterola pod 3,0 mmol/l**. Vrednosti **HDL-holesterola pod 1 mmol/l** in **trigliceridov prek 2,0 mmol/l na tešče** so označevalci povečane ogroženosti za koronarno bolezen. V kolikor s svetovanimi spremembami življenjskega sloga ne dosežemo normalizacije omenjenih vrednosti, bomo potrebovali zdravila. Strokovnjaki dajejo prednost statinom, ki dokazano zmanjšujejo koronarno obolevnost in umrljivost, podaljšajo preživetje, poleg tega pa zmanjšujejo tudi tveganje za možgansko kap.

Ciljne vrednosti uravnanega krvnega sladkorja so pri bolnikih s sladkorno boleznijo tip 1 **na tešče od 5,1 do 6,5 mmol/l** in **po obroku med 7,6 in 9,0 mmol/l**.

Poleg zdravil, ki jih posamezniki prejemajo za urejanje krvnega tlaka, bi koronarni bolniki morali prejemati še naslednja **zdravila**:

- Aspirin (vsaj 75 mg dnevno) ali drugo protitrombotično zdravilo – praktično vsi bolniki,
- blokatorje beta receptorjev – bolniki po srčnem infarktu,
- zaviralce angiotenzinske konvertaze - bolniki z znaki srčnega popuščanja,
- antiokoagulacijska zdravila - bolniki, ki so po srčnem infarktu bolj ogroženi s trombotičnimi zapleti, z razširjenim infarktom sprednje stene, motnjami ritma ali strdkom v levem prekatu.

Pri vseh bolnikih z zgodnjo koronarno srčno boleznijo (moški mlajši od 55 let in ženske mlajše od 65 let) bi morali zaradi večje ogroženosti za nastanek koronarne bolezni biti **presejalno pregledani** na prisotnost koronarnih dejavnikov tveganja tudi vsi **bližnji sorodniki**.

PRIMARNA PREVENTIVA

Osebe, ki so zelo ogrožene s koronarno ali drugimi pomembnimi oblikami aterosklerotične žilne bolezni

Posamezniki, katerih absolutna ogroženost v naslednjih 10 letih je večja od 20%, morajo intenzivno spremeniti dejavnike tveganja.

Glede **življenjskega sloga** veljajo enaka priporočila kot za koronarne bolnike.

Osebe s stalno **povečanim sistoličnim krvnim tlakom** (SKT) prek 180 mmHg ali diastoličnim krvnim tlakom (DKT) prek 100 mmHg so tako ogroženi s koronarno boleznijo, možgansko kapjo in srčnim popuščanjem, da potrebujejo zdravljenje z zdravili.

Posamezniki s SKT 160-179 mmHg in/ali DKT 95-99 mmHg pogosto potrebujejo zdravljenje z zdravili, če te vrednosti krvnega tlaka vztrajajo dalj časa.

Tudi ljudje z blažjim trajnim povečanjem SKT 140-159 mmHg in/ali DKT 90-94 mmHg bodo morda potrebovali zdravljenje z zdravili, vendar je to odvisno od prisotnosti drugih dejavnikov tveganja.

Priporočila glede ciljnih vrednosti **krvnih maščob** in **krvnega sladkorja** ter izvajanja

telesne aktivnosti so enaka kot pri sekundarni preventivi.

Pri normalnih vrednostih krvnih maščob moramo preiskavo ponavljati v 5-letnih intervalih. V primeru povečanih vrednosti moramo ob spremembi življenjskega sloga preiskavo ponoviti po treh mesecih. Če dosežemo normalizacijo vrednosti krvnih maščob, bomo ob spremenjenem življenjskem slogu krvne maščobe določili ponovno šele po letu dni. V kolikor pa so vrednosti še vedno patološke, bo potrebno dodatno zdravljenje z zdravili ter kontrola krvnih maščob po treh mesecih.

Preventivno jemanje zdravil ni priporočljivo.

Bližnji sorodniki oseb, za katere obstaja sum, da imajo družinsko obliko povišanega holesterola, si morajo določiti raven maščob v krvi.

Le v vztrajno borbo proti dejavnikom tveganja ter ustreznim zdravljenjem morebitno že prisotnih bolezni srca in žil bomo lahko dosegli cilje zapisane v priporočilih – zmanjšali tveganje za nastanek najhujših oblik koronarne ali drugih vrst aterosklerotične žilne bolezni in tako zmanjšali pre zgodnjo invalidnost in umrljivost ter podaljšali preživetje.

In kar je prav gotovo pomembno – življenje bo postalo kvalitetnejše!

Janez Poles, dr. med.- internist

RAZPIS KADROVSKIH ŠTIPENDIJ ZA ŠOLSKO LETO 1999/2000

Naziv poklica	Trajanje izobraževanja v letih	Število štipendij
dipl. inž. rudarstva (univerzitetni program)	4	2
rudarski tehnik	4	14
rudar	3	30

PRIJAVLJANJE

Kandidati za razpisane štipendije pošljite ali prinesite prijave najkasneje do **15. maja 1999** na naslov:

PREMOGOVNIK VELENJE, PARTIZANSKA 78, 3320 VELENJE, Služba za organizacijo, nagrajevanje, izobraževanje in informiranje, pisarna št. 5.

K skrbno izpolnjeni prijavi na obrazcu Vloga za pridobitev republiške štipendije (DZS obr.1,51 - za kadrovske štipendije) obrazca ni) morate predložiti:

- kratek življenjepis z opisom izvenšolskih dejavnosti, socialnega stanja družine in poklica staršev,
- potrdilo o uspehu v 1. trimesečju,
- potrdilo fakultete o opravljenih izpitih (navedite število predpisanih in že opravljenih izpitov) in frekventacijsko potrdilo za tekoče leto,
- potrdilo o državljanstvu Republike Slovenije
- potrdilo o premoženjskem stanju družine in številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu (izda ga občinski sekretariat za občo upravo in notranje zadeve),
- potrdilo o dohodkih staršev v preteklem koledarskem letu (navedeni morajo biti vsi dohodki iz delovnega razmerja, iz kmetijstva, iz obrti, iz dela v podaljšanem delovnem času in iz drugih virov; če so starši upokojeni, priložite odrezek od pokojnine za december 1998).

Kandidate opozarjamo, da pomanjkljivo izpolnjenih prijav ali prijav brez zahtevane dokumentacije ne bomo obravnavali.

IZBIRA KANDIDATOV

Pri podeljevanju štipendij bomo upoštevali učni uspeh in nagnjenja kandidatov za izbrani poklic ter socialnoekonomski položaj družine.

Štipendije razpisujemo za poklice, ki so vezani na podzemno pridobivanje surovin in terjajo stalno ali občasno delo v jami, zato jih bomo podelili le mladini moškega spola. Ženevska konvencija nas namreč obvezuje, da zaradi narave jamskega dela žensk ne zaposluje v jami.

O rezultatih izbire bomo kandidate obvestili do 30. junija 1999.

VIŠINA ŠTIPENDIJE

Višina kadrovskih štipendij ter pravice in obveznosti štipendistov so opredeljene v pravilniku o izobraževanju.

Štipendisti za poklic rudar bodo, če bodo bivali doma, poleg osnovne štipendije, plačanih učbenikov in potnih stroškov, če se vozijo, prejeli poseben dodatek v višini še ene štipendije. Če pa bodo bivali v Dijaškem domu, bodo poleg plačane oskrbnine in plačanih učbenikov prejeli še štipendijo glede na učni uspeh.

SREČNO!

PLP d.o.o. Velenje

Na osnovi sklepa skupščine podjetja se na

Javni licitaciji

odprodajo naslednja osnovna sredstva:

1. LICITACIJA	IZKLICNA CENA V SIT	SKLIC NA ŠTEVILKO
Gater - polnojarmenik ESTERER NDE-56, inv. št. 1003062	5.058.000,00	1-99
Stroj sekalni za les SPRINGER, inv. št. 145043	506.000,00	2-99

V izklicnih cenah je upoštevan prometni davek.

Licitacija bo v petek, 8.4.1999, ob 9 uri v podjetju PLP d.o.o., kjer si lahko ogledate osnovna sredstva.

Ogled gatra - polnojarmenika in sekalnika za les bo možen po predhodnem dogovoru z direktorjem podjetja Mirkom Zagerjem, tel. 851 - 959 na NOP-u.

Interesenti morajo vplačati varščino, ki znaša 10 % vrednosti osnovnega sredstva, en dan pred datumom licitacije na žiro račun podjetja 52800 - 601 - 24576. Na potrdilu o plačilu je potrebno obvezno navesti sklic na številko. Na licitaciji bo lahko sodeloval le tisti, ki bo s potrdilom o plačilu dokazal, da je vplačal zahtevano varščino. Če kupec odstopi od nakupa, izgubi pravico do povračila varščine. Po zaključeni licitaciji se varščine vrnejo v roku 8 dni z nakazilom na tekoči račun ali z osebnim dvigom.

Osnovna sredstva bodo prodana najboljšemu ponudniku po načelu "**videno - kupljeno**", brez upoštevanja kasnejših reklamacij. Kupnino je treba plačati in blago odpeljati v 8 dneh po zaključeni licitaciji. V nasprotnem primeru se licitacija razveljavi, pri tem pa kupec izgubi pravico do vračila varščine.

Služba rudarskih škod

obvešča

vse najemnike vrtov,

da lahko **najemnino za vrtove za leto 1999** poravnajo v prostorih službe rudarskih škod na jašku Škale v teh terminih:

- v sredo, 14. aprila, od 8. do 12. ure,
- v četrtek, 15. aprila, od 15. do 18. ure,
- v petek, 16. aprila, od 8. do 12. ure.

Najemnina za vrtove leto 1999 je **2.000 SIT**.

Najemnike tudi obveščajo, da bo v zvezi s predvidenimi spremembami prostorskih aktov Mestne občine Velenje to leto verjetno zadnje, ko bo še mogoče koristiti vrtove v Velenju. O predvidenih spremembah bodo najemnike še obvestili, vsekakor pa je priporočljivo, da ti pred jesenskimi pripravljalnimi deli na vrtovih preverijo možnost najema v letu 2000 in se s tem izognejo nepotrebnim vlaganjem.

Zahvala

Ob smrti mojega očeta

Vilijema Kermeka

se zahvaljujem sindikalni podružnici Klasirnice ter sodelavkam in sodelavcem lamparne in elektro službe Klasirnice za denarno pomoč in izrečena sožalja.

Marija Rotovnik z družino

Zahvala

Ob smrti moje mame

Katarine Pritržnik

se zahvaljujem za denarno pomoč sodelavkam in sodelavcem lamparne in elektro službe Klasirnice ter sindikalni podružnici Klasirnice za darovani venec.

Branko Pritržnik z družino

Zahvala

Ob smrti mojih staršev

Angele in Antona Cvikla

se zahvaljujem sodelavcem Jame Škale in sindikalni podružnici Jame Škale za darovano cvetje in denarno pomoč.

sin Franc Cvikl z družino

Zahvala

Ob smrti najine mame

Terezije Štraus

se zahvaljujem sindikalni podružnici in sodelavcem v službi razstreljevanja za darovano cvetje in sveče ter spremstvo na njeni zadnji poti.

sinova Miran in Ljubo Štraus

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega očeta

Antona Makovška

se iskreno zahvaljujem vodstvu Premogovnika, vsem sodelavcem ter sindikatu za ustna in pisna sožalja, darovano cvetje in sveče ter za številno spremstvo na njegovi zadnji poti.

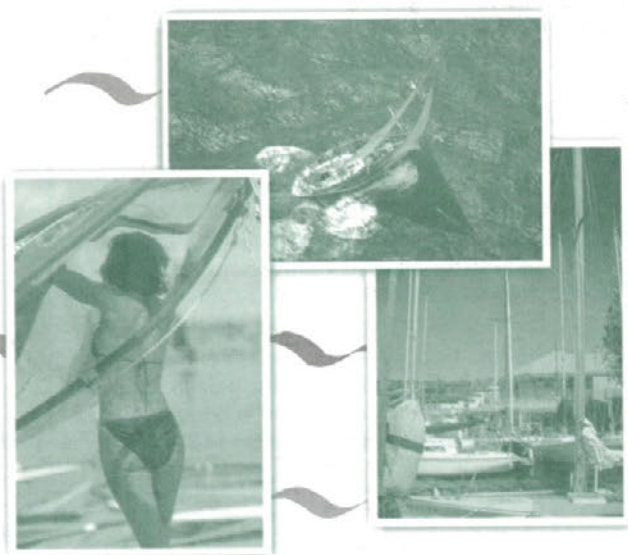
sin Bogdan z družino

Zahvala

Ob tragičnem dogodku v moji družini se zahvaljujem sindikalni podružnici Priprav in vsem sodelavcem v Pripravah za denarno pomoč, darovano cvetje in sveče ter izrečena sožalja.

Emil Virant

POLETJE '99

IZBERITE SI PRAVE POČITNICE

Slovenska in hrvaška obala, hribi in zdravilišča, Španija, Tunizija, Grčija, Turčija, Malta, Italija, izleti in potovanja, strokovni sejmi, letalske vozovnice

Brezobrestno odplačilo do 8 obrokov!

Ugodnosti ob hitri prijavi in plačilu. Včlanitev v GOSTOV počitniški klub!

Turistična agencija GOST, telefon: 855-336, 855-283, fax: 862-252, e-mail: gostsiol.net

Vabimo vas na okusna nedeljska kosila v Restavracijo Jezero v Velenju in Vilo Široko v Šoštanju! Sprejemamo rezervacija za osebna praznovanja, poroke, birme, poslovna srečanja in zaključke.

Gostovi ugodnosti: za večje družbe možnost obročnega odplačevanja, pripravljena so presenečenja za mladoporočence in jubilate!

Rezervacije in informacije: Restavracija Jezero 854-493, Vila Široko 881-030, Restavracija Klub 862-131